Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 184 (16707) | 1984 оной августын 11, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

России Федерациин колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын хүдэлмэриин ябаса тухай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Л. Б. Ерминэй, партиин обкомуудай нэгэдэхи секретарьнар: Оренбургын — А. Н. Баландинай, Воронежой — В. Н. Игнатовай, Куйбышевай — Е. Ф. Муравьевой болон Курганай — Ф. К. Князевай мэдээсэлнүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро ээлжээтэ заседани дээрээ шагнаба.

РСФСР-эй областьнууд, хизаарнууд болон автономито республиканууудай партийна, совет ба хүдөө ажахын органууд хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхын тула бии байгаа бухы арга боломжонуудые хэрэглэхые оролдоно, ажалша коллективүүдтэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээе, даалгагдаһан хэрэгэй түлөө харюусалгые дээшэлүүлнэ гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэбэ. Гэхэтэй хамта зарим газарта партийна комитедүүд болон гүрэнэй органууд ёһотой үүсхэл эдэбхитэйгээр ба шууд сэхээр хүдэлнэгүй. Зарим газарта хуряалгын хүдэлмэриин эршэ һула. Намарай ургамалнуудай тарилгада бэлдэлгэдэ, үрэһэ хүрэнгын жаса байгуулгада, бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгые эмхидхэлгэдэ дутуу дунданууд бии.

Орооһо хуряалгые түргөөр ба гээлтэ хоролтогүйгөөр түгэсхэхын, орооһо бэлдэлгын ябасые шангадхахын, гүрэндэ орооһо худалдалгын түлөө ажахы бүхэнэй үндэр харюусалга хангахын тула бүхы хэмжээнүүдые абаха зорилго КПСС-эй ЦК-гай Политбюро партийна, совет ба ажахын органуудай урда табиба. Намарай ургамалнуудые саг болзортонь эрхим шанартайгаар тарилгые эмхидхэхэ, ерэхэ жэлэй ургасада хэрэгтэй бүхы хүдэлмэри үнгэргэхэ, хүн зониие хартаабхаар, овощоор ба үрэ жэмэсээр бүри хүсэдөөр хангахын тула тэдэниие үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ түсэбүүдые дүүргэлгэдэ анхаралаа шангадхаха шухала.

Бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ бүхы нөөсэнүүдые хэрэглэхэ, колхоз, совхоз бүхэндэ ерэхэ үбэлжэлгэдэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, мал ажалай продукци үйлэдбэрилгөөр түйлагдаһан хэмжээе үлүүлхые оролдохо шухала гэжэ Политбюро онсолон тэмдэглэбэ. Эдэ асуудалнуудые һуларшагүй хиналта доро абаха, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ талаар шухала хэмжээнүүдые шууд бэелүүлхэ гэжэ зохихо союзна болон республиканска органуудта даалгагдаба.

Ой модоной нөөсэ баялигуудые хэрэглэлгые һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол баталан абтаба. Модо бүри хүсэдөөр ба таарамжатай зүбөөр болбосоруулха, ой модоной комплексно предприятинуудые эмхидхэхэ, модо бэлэдхэдэг хүдэлмэрилэгшэдэй гэр байрын болон соёлой-ажаһуудалай эрхэ байдалые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тэрээн дотордь хараалагдана. Энээнтэй хамта ой модоной промышленна кадрнуудые тогтоожо ажаллуулха, мүн тэрэшэлэн арадай ажахыда модо ба тэрэнэй үлөөдэһэ хэрэглэлгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые Политбюро һайшааһан байна.

Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын, 1983—1984 оной үбэлэй һарануудта мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые ба худалдалгые дээшэлүүлхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хаража үзэбэ. 6 союзна республика, 35 автономито республика, хизаарнууд болон областьнууд, 200 хүдөөгэй район, 1000 колхоз, совхозууд, ажахынууд хоорондын болон бусад предприятинууд ба эмхинүүд энэ мүрысөөндэ илаһанда тоологдожо, мүнгэн шангуудтайгаар барюулагдаха КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаба. Тус асуудалаар баталан абтаһан тогтоол хэблэлдэ толилогдохо байна.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай Экономическа зүблөөнэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр партийна органуудай зүгһөө экономико хүтэлбэрилгын талаар харилсаа холбоо шангадхаха, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхаха, социалис экономическа нэгэдэлые гүнзэгырүүлхэ ба ажахын байгуулалтын дүй дүршэл халан абалсаха талаар шэглүүлэгдэһэн нэмэлтэ хэмжээнүүд хараалагдаба.

США-гай политическэ ба ниитын ажал ябуулагша Дж. Макговернтэй нүхэр А. А. Громыкын хэһэн хөөрэлдөөн тухай мэдээсэлые Политбюро хаража үзэбэ. Совет-американ харилсаанай асуудалнууд, буу зэбсэг хизаарлаха ба хуряаха, уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулха талаар хэрэг байдал хөөрэлдөөнэй үедэ хаража үзэгдэһэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикын зарим бусад асуудалнууд баһал хаража үзэгдэбэ.

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ — ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

ЭМХИТЭЙ АЖАЛАЙ ЭРШЭ

«Забайкалец» совхозой хүдэлмэришэд, механизаторнууд, коммунистнууд ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ эмхидхэл һайнтайгаар, эршэ ехэтэйгээр ажаллажа, һаин амжалта туилажа байнхай.

Энэ совхоздо түгэс оньһожоруулагдаһан гурбан звено үбһэ хуряалгада ябана. Мүн звено бүхэндэ морин косилкаар, гар хежүүрээр сабшаха хүнүүд гаралсанхай.

Совхозой хүдэлмэришэд, пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, алба хаагшад, һургуулиин һурагшад, Шаралдайн сельсоведэй харьяата эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала кампанида эдэбхитэйгээр хабаадана. Ажахын парткомой секретарь С. В. Варфоломеев иигэжэ хөөрэнэ: тэжээл бэлэдхэлгын бүхы звенонуудта партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй, агитаторнууд баталагданхай. Жэшээнь, нэгэдэхи отделениин үбһэшэдтэ агитатор инженер-энергетик А. Н. Гороховский долоон хоног бүхэндэ уласхоорондын байдалаар гү, али ороной дотоодын асуудалнуудаар, районойнгоо, совхозойнгоо байдал тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг заншалтай.

Малай тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ 18 коммунист элдэб звенонуудта хүдэлнэ. Тэдэнэр коллективэй дунда ажалай журам һайжаруулха хэрэгтэ, социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулгада ехэ нүлөө үзүүлдэг.

Совхозой нэгэдэхи отделениин Е. Н. Калашниковай даадаг оньһожоруулагдаһан звенодо 20 хүн хүдэлнэ. Энэ звено 4950 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй аад, 5200 центнер тэжээл хуряажа абаха социалис уялга абаа. Һүүлэй мэдээгээр, тэдэнэр түсэбэйнгөө 70 гаран процентые дүүргээд байна. Мүн отделениин тракторна бригадын бригадир Тимофей Гаврилович Павлуцкий урма баяртай. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэриин түсэбэй ёһоор шэмэтэ тэжээл һайнаар нөөсэлэгдэжэ байнхай. Бүхы үбһэшэдэй, механизаторнуудай ажал эршэтэйгээр ябуулагдана.

Совхозой тэжээл бэлэдхэлгын звенонуудта 86 хүн хүдэлнэ. «Забайкалец» совхозой механизаторнууд һаяын үдэрнүүдтэ сенаж даража эхилээд, 128 тоннодо хүргэбэ.

Б. ЦЫРЕНДЫЛЫКОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Забайкалец» совхозой нэгэдэхи отделениин түрүү механизатор В. С. Фетисов үбһэ тармалгын үедэ. (Зүүн гарһаа): нэгэдэхи отделениин тракторна бригадын бригадир Т. Г. Павлуцкий, механизаторнууд А. Т. Носков, С. П. Федотов, звеньевой Е. Н. Калашников гэгшэд һурилэлгын һүүлээр.

Н. ПОЛОМОШНОВОЙ фото.

АЖАЛЫНЬ ҮРГЭДЭНЭ

Байгша ондо шэмэ шанартай тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абахаар бүхы ажалаа һайнаар эмхидхэһэн Хоринн районой Анаагай совхоздо сенаж дараха хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. Оньһожоруулагдамал звеногой гэшүүд долоон хоногой туршада эрхим шанартай сенаж дарахаар хараалагдаһан түсэбөө хахадлажа үрдинхэй. Шэмэтэй ногоогоор сенаж хэхэ үедэ дүршэлтэй комбайнер Александр Петрович Корнаков Байсын-Үбэрэй сабшаланда 700 тонно ногоо сабшаһан байна. Эндэ сенаж болгогдохо ногоо зөөхэ хүдэлмэридэ коммунистнууд Юрий Ефимов, Александр Романов гэгшэд эрхимлэнэ.

Шэмэ шанартай сенаж ехээр, богони болзорто даража абахын тула бүхы машина, техникээ бүтээсэтэйгээр хүдэлгэжэ, сабшагдаһан ногоогоо тэрэ дороо һэбэрээн хатаагаад хэршэжэ, траншей соогоо зөөнэл. Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, байгша ондо түгэс оньһожоруулагдамал звеногой механизаторнууд даабаряа заабол дүүргээ юм.

Т. БАДМАЕВА.

СЕНАЖ ДАРАГДАНА

—Арбан үдэрэй туршада бүхы хүдэлмэреэ дүүргэхэ ёһотойбди. Хамта дээрээ 4 мянган тонно сенаж дараха түсэбтэйбди. Үсэгэлдэр мүнөөдэр хоёр туршалгын үдэрнүүд... Хайшан гээд, хүнүүдээ, техникээ хубаарилан табибалнай дээрэб гэжэ бодожо үзөөбди, — гэжэ «Мир» колхозой 1 отделениин механик, мүнөө таряан ажалай бригадын бригадир Данир Дашиевич Сосоров сенаж даралга тухай хөөрөө һэн.

Дээдэ-Бургалтай һууринда дүтэхэнэ түбхинэһэн һү һаалиин фермын дэргэдэхи мантан томо хоёр яамада жэл бүри сенаж даргдадаг юм. Ажахыда нэн түрүүлэн энэ хүдэлмэри 1-дэхи отделенидэ эхилээд, удаань 36 хүнһөө бүридэһэн энэл бригадын гэшүүд 2-дохи ба 3-дахи отделенинүүдтэ сенаж даралгада хабаадаха юм. Хоёрдохи үдэрөө орожо байһан бороо унжагайрха янзатай. Таримал ургамалай холисо хадажа ябаһан, мүн хадагдаһан баал суглуулан хэршэжэ, машинын кузовта шэмэтэй ногоо «урдахуулан» юулэжэ ябаһан комбайнууд шииг нойтондо ядалдана хэбэртэй. Тракторнуудшье хаа-яа болоод зуг татан зогсошоно. Отделениие эрхилэгшэ Борис Самбуевич Цыденжапов, ахамад агроном Дампил Дымбрылович Бадмаев гэгшэд шухала энэ хүдэлмэриие түрүүшын үдэрһөө эмхитэйгээр ябуулха тухай һанаата болонхойнууд.

Хадалга дээрэ 4, суглуулгада 7 комбайн, зөөлгэдэ 6 машина хабаадуулагданхай. Механизатор Павел Золтуев машинаһаа буулгагдаһан ногоон ашаа тараана. харин Батор Ухинов «К-700» түхэлэй мантан трактораа хойшо, урагшань таһалгаряагүй ябуулжа, ногоогоо нягтаруулна. Бульдозерые жолоодогшо Дугар-Цырен Баинов мүн лэ туршалгын үдэрнүүдтэ урагшатай ажаллаа.

—Түрүүлэн Дашанима Чойдуровнай хадалга эхилээ. Хойноһоонь Валерий Цыбенов, Доржиев Николай, Цыден-Дамба Баинов гэгшэд ороо һэн. Бато-Мунхэ Баинов, Виктор Замбалаев эдэниие халан абажа, хойноһоонь суглуулаа. Петропавловкын транспортна предприятиин жолоошод туһаламжа үзүүлнэ. Ажахымнай III отделениһээ — Зэлтэрэһээ Владимир Сухарев, Иван Клочихин ерээ. Иигээд лэ үглөөнэй 8 сагһаа үдэшын 8 болотор поли фермэ хоёрой хоорондо машинанууд һүндэлнэ. Ерүүл жолоошодто байра байдал эмхидхэгдээ. Иишээ хоноод байбалнь дээрэ, ажал урагшатай, —гэжэ тракторист Батор Ухинов һанамжаяа хэлэнэ.

Тиимэл даа. Үбһэ ногоо, ургаса тэжээл саг болзортонь, һайн шанартайгаар бэлэдхэжэ абаха гэбэл, хүн бүхэндэ журам гуримай шангахан эрилтэ табигдаха ёһотой. Тиихэ зуураа өөр өөрынгөө ажал хараад лэ ябаха бэшэ, харин хэрэгтэй сагтань бэе бэедээ туһалан хүдэлхэ зэргэтэй. Бороотой тэрэ үдэр адаглахадамнай, сенажай дарагдажа байһан яама дээрэ аса бариһан хүнүүдшье харагдаа һэн. Тракторнуудай шииг нойтонтой зууралдажа байха үедэ асааршье тараалсаха саг гарана ха юм. Эдэ бүгэдые хаража байгаад лэ, сагай уларилда шалтаг олоод һууха болоо юм һаа, хэды саг соо хүдэлмэриин унжагайрха байһаниинь элитэ. Илангаяа Петропавловкын автотранспортнигууд эмхитэй ажалда даданхайнууд. Бригадча подрядай аргаар хэдэн жэлэй туршада хүдэлнэ. Жолоошодой нэгэнтэй — Дмитрий Спиридонович Хорошихтой машинадань һуулсажа, үргэн ташаландахи полидо хүнхинэн дабшаһан комбайниие дахан, ногоо тээлгые харабабди. Нүгөө машина дээрэ гартаа аса бариһан хүн харагдана.

— Намдашье хүн бии юм һэн. Теэд бороодо толгойһоо хүл хүрэтэрөө шал нороод ябаа. Өөрөөл адаглажа, жэгдээр ашагдахынь тула машинаяа нэгэ аалидуулнаб, нэгэ түргэдүүлнэб, Шадаал һаа, болохотойл даа, —гэжэ Дмитрий Спиридонович энеэбхилэн хэлэхэ зуураа саг үргэлжын командировочно ажалтайбди. Районой ажахынуудта туһалха гэһэн зорилготой ха юмбибди. Түрүүшээр гэр бүлэһөө таһаранги байхада, хашартайшаг һэн, мүнөө дадаа гээшэ хабди. Иигээд оройн намарһаа үбһэ зөөлгэндэ орохобди, — гэнэ.

...Ногоон ашаа обойтор тээһэн машинанууд һубарилдаһаар һэн. Үдэрэй туршада жолоошон бүхэн дунда зэргээр 10 рейс хэхэ аргатай гэжэ эдэ үдэрнүүдтэ элирээ. Энээн тухай шэгнүүртэ һууһан агроном-буридхэгшэ Ольга Цырендоржиевна Ухинова манда дуулгаа һэн. Ниитын малда шэмэ ехэтэй ногоон тэжээл бэлэдхэлгэдэ энэ ажахыда анхарал бодотоор хандуулагдана гэжэ ойлгохоор һэн. Энэ хүдэлмэреэ урагшатай, амжалтатай түгэсхэхыень хүсөө бэлэйбди.

Г. ДАШЕЕВА,
манай корр.

Зэдын район.

ҺУУЛДЭИ МЭДЭЭСЭЛ — ТАСС

ХАБСАРАЛГЫН ОРЁО ХҮДЭЛМЭРИ ХЭГДЭБЭ

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. Августын 8. (ТАСС). Ниидэлгын программын ёһоор «Салют-7 — «Союз Т-11» гэжэ замбуулинай комплексын экипажай командир Леонид Кизим ба бортинженер Владимир Соловьев замбуулин хүдар зургаадахяа гараба.

Москвагай сагаар 12 час 46 минутада тэдэнэр люк нээжэ, станциһаа гараһан байгаа.

Космонавтнууд дулаа бариха хушалтые һэлгэһэн, тусхай түхеэрэлгын туһаламжаар дулаа дамжуулдаг сорго хоолойн нэгыень хааһан байна.

Станцида бусахынгаа урда космонавтнууд наранай батарейе задалжа абаа.

Түсэбөөр хараалагдаһан бүхы хүдэлмэри хэһэнэй һүүлээр экипажай командир бортинженер хоёр станциин байрада бусаба. Тэдэнэр замбуулинда 5 час соо байба.

Станци дотороо байһан космонавт — шэнжэлэгшэ Олег Атьков түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриие хинажа байгаа. Замбуулинай комплексын экипажай гэшүүдэй бэенүүд һайн.

Жолоодогдодог ниидэлгэнүүдэй түүхэдэ түрүүшынхеэ нэгэ экспедициин туршада космонавтнууд зургаа дахин замбуулин худар гараһан, дүн хамта 22 час 50 минута байжа, хабсаралгын орёо хүдэлмэри хэһэн байна.

Замбуулин худар онсо шухаг операцинуудые дүүргэхэ үедэ совет космонавтнууд болон мэргэжэлтэдэй олоһон дүй дүршэлынь замбуулинай шэнжэлэлгын комплекснуудые байгуулгада ба ашаглалгада хэрэглэгдэхэ байна.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

КАЛИНИНГРАД. «Агуу ехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо — габшагай ажалай 40 недели» гэһэн ажалай вахтые Калининградска областиин таряашад эхилэнхэй. Мүнөө жэлдэ орёо хүшэр эрхэ байдалда ургаса хуряагдана. Ехээр ороһон хура бороогой һүүлээр орооһото ургамалнууд газартаа унаһан, поли дээгүүр техникын ябахань хүшэр болоһон байгаа. Гэбэшье механизаторнууд ургаса гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряахын тула бүхы арга боломжонуудые бэдэрнэ. Ороһоной эшэ үргэхэ түхеэрэлгэнүүдые комбайнуудта хабсаргана. Иигэжэ Зеленоградска районой «Романово» совхозой механизаторнууд түрүүшын үдэртэ 300 тонноһоо дээшэ ешмээн сохижо, үдэрэйнгөө даабариие үлүүлэн дүүргэһэн байна.

ЧЕРНОВЦЫ. Буковинын Кицманска районд бии болгогдоһон «Хани барисаан» гэһэн дамжуулгын шан Ленинэй нэрэмжэтэ колхозһоо комбайнай экипажда барюулагдаба. Кубаньһаа ерэһэн дүй дүршэлтэй комбайнер А. Маркелов ба нютагай механизатор Н. Мельничук экипажай бүридэлдэ ороно. Эндэхи таряанай үшөө эдеэшэжэ байхада, Украинын таряашад Краснодарска хизаарай Ленинградска районой ажалшадта орооһо хуряахалань туһалһан байгаа. Харин мүнөө мүрысэгшэ нүхэдтэеэ хамта ооһэдынгоо ажахыда ургаса хуряажа байнхай. Областиин олохон ажахынуудай таряанай поли дээрэ анда нүхэдэй экипажнууд хүдэлнэ.

ЯШАЛТА. (Хальмагай АССР). Ургаса хуряалгын эхинһээ хойшо «Нива» комбайнайнгаа бункерһаа 13 мянган центнер орооһо туһаажа, К. Марксын нэрэмжэтэ колхозой залуу механизатор А. Штумпф хизаар дотороо ургаса хуряалга дээрэ эрхимлэбэ. Тэрэнэй нүхэр А. Браун Александрта арайл хүрөөгүй. Тэдэнэр хоюулан хуряалгын хүдэлмэриие богони болзорто эрхим шанартайгаар үнгэргэхын тула автономито республикын залуу механизаторнуудай үүсхэл гаргаһан юм. Бусад комбайнернууд тэдэнэй жэшээгээр хүдэлнэ.

ВЕЛЬСК (Архангельска область). Хара бэшэ хүрьһэтэй нютагуудай хойто хубидахи ажахынуудта хабарай орооһото ургамалнуудые хадажа эхилээ. Область дотороо эгээ түрүүлэн «Хозьминский» совхозой механизаторнууд комбайнуудаа полидо гаргаһан байна. Тэдэнэр ешмээн сохижо эхилээ. Эндэхи таряашад 96 мянган гектарһаа дээшэ талмайн хабарай орооһото ургамалнуудые хуряаха болоно.

БЕЛГОРОД. Эндэхи «Осколец» совхозой таряалан орооһото ургамалнуудай элбэг дэлбэг ургасаар баярлуулна. Бүхы хүдэлмэри комплексноор ябуулагдана. Орооһо хуряалгын хажуугаар һоломон һүрилэгдэнэ, паар хахалагдана, намарай тарилга хэхэ поли бэлдэгдэнэ.

(ТАСС).

...РОФСОЮЗАЙ ...ОСООН БА ...УНГАЛТА

...ЭРНҮҮДТЭ республикын профсоюзай органуудта тоосоото һунгалтын кампани эхилхэнь. ...й дүүрэтэр үргэлжэлхэ юм. Тоосоото һунгаанууд, конференцинүүд, бүлэгүүдтэ, цеховэ организацинуудта, районно, городской болон ...ай областной комитедүүдтэ болохо байна. ...юзууд хоорондын областной конференци үн... Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй ...абаринуудые дүүргэхын түлөө парти болон ...та хүдэлмэриин ябажа байһан, КПСС-эй ...дэ бэлдэжэ байһан тон харюусалгатай үедэ ...н үнгэргэгдэхэнь гээшэ. Иигэжэ профсоюзай ...удай ажабайдалда гүнзэгы нүлөө үзүүлхэ болохо байһаниинь элитэ.

...едэ арадай ажахы дээрэ ажаллажа байһан ...у хүнүүд профсоюзай зэргэдэ жагсана. Пар...омолой организацинуудай, ниитын бусад ...нэгэн хамта экономическа болон социальна түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые ...лаар хүн зоной дунда соёлой, хүмүүжүүлгын ...буулха, социалис мүрысөө эмхидхэхэ талаар ...организацинууд ехэ хэрэг бүтээнэ. Тоосоото ...кампаниин үедэ тоосоото үедэ ябуулагдаһан ...дүнгые алишье талаһаань, гүнзэгыгөөр ...профсоюзай организацинуудай эмхидхэлэй, ...болон хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэриие ...улам һайжаруулха хэмжээнүүдые тодорхойл...

..., мүн бүхы табан жэлэй түсэбтэ даабаринуу... коллектив бүхэндэ дүүргүүлхэ, үйлэдбэриие ...гэнөөр хүгжөөхэ асуудалнуудта суглаанууд ...еренцинүүд анхаралаа онсо хандуулха ёһо...э түбхын түрүүндэ шэнэ техникэ болон ...нэбтэрүүлгэ, гараар хэхэ хүдэлмэриие хо...эдбэрилһэн продукциин шанар һайжаруулга, ...а захилай ёһоор продукци ябуулгын журам ...үндэһэн шухала хэрэг болохо зэргэтэй.

...элнүүдтэ республикын профсоюзай органи... социалис мүрысөөнэй эмхидхэл, түрүү дүй ...эрүүлхэ хэрэг яһала һайжаруулаа. Тэдэнэр ...н үүсхэлнүүдые дэмжэнэ, үргэнөөр дэлгэ...олдоно. Ажалша олон коллективүүд, хэдэн ...да, халаан, участогууд болон хэдэн мянган ...түрүүшүүл хахад жэлэй бэелүүлхэ, даабари ...аа уридшалан дүүргэһэн алдартай. Зэдын ...либденэй комбинатай, «Теплоприбор», ...шина» заводуудай. Хурамхаанай, Ивалгын ...удай коллективүүд социалис мүрысөөнэй ...э ябана.

...мта социалис мүрысөөнэй удха шанарта ...абидаггүй профсоюзай организацинууд. ажа...рилэгшэд үшөөл бии байһаар. Тэдэнэр хү...эдэй ажаллаха таатай эрхэ байдал хангахаһ ...ынь һайжаруулха, зохидоор амаруулха гэжэ ... Тиихэтэй хамта ажалша коллективүүд ...-эй Хуулиин заабаринуудые гүйсэд дүүрэн ...эгүй бшуу.

... доторнай үйлэдбэриин түсэб дүүргэдэггүй ...уд, участогууд үсөөн гэхээр бэшэ. Хахад ... болоходо, 19 предприятинууд продукци ...0 коллектив ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ ...жэ шадаагүй. Предприятинуудай гурбанай ... продукци ябуулха договороор тодорхойлог...аа таһалдуулаа бшуу. Кондитерска промыш..., «Буржелезобетон» нэгэдэлнүүдэй, Байгалай ... баасын коллективүүд ехэ гээгдэлдэ оронхой. ...жоной шулуу нүүрһэнэй уурхай, «Забайкаллес» ... хэдэн предприяти, Загорско ханын материал... завод болон бусад хэдэн предприятинууд түсэбөө ...эгүй. Олон предприятинуудта бригадна подрядай ... ажал эмхидхэхэ, урмашуулха онол арга нэбтэ...нобшоор ябуулагдана. Промышленностиин хүдэл...эдэй хахадһаа үлүүхэниинь иимэ гуримаар хүдэл...доо һалбаринууд дээрэ бүриншье үсөөн.

... арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ, үй...ин үрэ дүнгүүдые һайжаруулха асуудалнууд ...зай тоосоото һунгалтын суглаанууд болон кон...нүүд дээрэ гол һуури эзэлхэ зэргэтэй. Ажалай ... түсэбһөө гадуур нэгэ процентээр, продукциин ...үнэ сэнгые даабариһаа хахад процентээр доошо... зорилго бэелүүлгэдэ профсоюзууд бүхы хүсэеэ ... уялгатай байна бшуу. Арадай үргэн хэрэглэлэй ... үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, түлишэ болон элшэ ... материальна болон ажалай дараса нөөсые ...рьбалха асуудалнууд хажуу талада орхигдожо ...огүй. Хамтын гуримаар ажал эмхидхэхэ, ур... бригадна подряд, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, ...ые нарижуулан һайжаруулха хэрэгые саа...тэдхэхэ, хүдэлмэриин сагые бүтээсэтэйгээр ...гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго болоно.

...оо коллективэй шата бүхэндэ ажалай журам. ...урим бэхижүүлгын байдал тухай ехэ хөөрэл...о байһаниинь мэдээжэ зүйл. Дааһэн тушаал...саар хандадаг, худал хуурмагаар хэрэгээ ...рхуу гү, али бүдүүрхүү зан гаргаха ушар... шууд тэмсэхэ шухала.

... хүнүүдэй ажаһуудал һайжаруулха, ама...хэ асуудалнууд профсоюзай анхаралаа ...а хэрэг болоно. Ажал дээрээ усал аюул...хэ техникэ сахилга, ажалшадай бэеын ...түлөө һаналаа табилга баһал шухала зүйл ... Хамтын договороор хараалагдаһан хэмжээ ...ёһоор байрын гэрнүүдэй, үхибүүдэй, ме...тивна эмхи зургаануудай, соёлой болон ...ектнүүдэй барилгын хэр дүүргэгдэжэ ...шалгаха гээшэ баһал удхатай зүйл гэжэ

... һунгалтын бэлэдхэлэй ябажа, мүн үнгэр...едэ профсоюзай органуудай хүдэлмэриин ...адабари шүүмжэлхы шэглэлтэйгээр шэнэ...дэхэ ёһотой. Тиихэдээ профсоюзай ажа...н хүсэ үргэнөөр хабаадуулха, союз до...и нарииһаар сахиха эрилтэ табигдана.

...ркомууд, райкомууд, партийна эхин орга...фсоюзай организацинуудай үүсхэхы, дай...рпие дээшэлүүлхэ оролдолго гаргаха ...он болон һунгалтые эмхитэйгээр үнгэргэхэ ...лха, суглаан болон конференцинүүдтэ ...шүүдые, коммунистнуудые эдэбхитэйгээр ...үүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые үргэ...хэ эрхэ нүхэсэл хангаха хүдэлмэри ябуул...хэ зуураа профсоюзай органуудта хүдэл...лхозникуудые, арадай ажахын мэргэжэл...ескэ талаараа хатуужанги, үйлэдбэри һайн ...тэй, эмхидхэхы шадабаритай хүнүүдые ...э ехэ оролдолго гаргаха зэргэтэй бшуу. ...галтын суглаанууд болон конференцинүүд ... XXVI съездын, партиин ЦК-гай февра...ин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэри...эхэ талаар ябуулагдажа байгаа хүдэлмэ... республикын профсоюзай организацинуу...эй болон политическэ талаар саашадань ...нүлөөлхэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь

Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

...СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИ...ҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...культурын талаар аша габьяатай байһанай. ...тэ үрэ түгэсөөр хүдэлһэнэй түлөө «РСФСР-...габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ

Буряадай АССР-һээ

...Николай Гармаевичта — уран зохёолшо.

...СФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

...СФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

...84 оной августын 8.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

УЛААН БУЛАНГАЙ ҮҮРГЭ ЕХЭ

КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон ВЛКСМ-эй обком 1983—1984 онуудай малай үбэлжэлгын үедэ малшадай дунда социалис мүрысөө эрхирхэ талаар улаан булангуудай хүдэлмэриин республиканска харалга-нонкурсын дүнгүүдые хаража үзөөд, тусхай тогтоол абаа.

Республикын бүхы колхоз, совхозуудта үнгэргэгдэһэн харалга-конкурсдо бүхыдөө 435 улаан булан хабаадаа, тэрэнэй 348-ниинь һү һаалиин фермэнүүдэй болоно. Олонхи улаан булангуудта харуулан ойлгуулгын агитаци һайнаар хэгдэнхэй. Колхоз, совхозуудай партийна организацинууд малшадай дунда социалис мүрысөөе дэлгэрүүлхэ талаар улаан булангуудай хэдэг хүдэлмэрые һайжаруулан, үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, мал ажалай продукциин шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тэдэ ехэ нүлөө үзүүлээ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Һү һаалиин фермэнүүдтэ, малай гүүртэнүүдтэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд декада бүхэндэ гаргагдадаг. Мүрысөөндэ илагшадай хүндэлэлдэ Ажалай Алдар солын тугууд үргэгдэдэг. «Мүнөө хэн түрүүлээб?» гэһэн стенддэ түрүүшүүлэй нэрэнүүд бэшэгдэдэг юм. Үбэлжэлгын үедэ улаан булангуудай ябуулдаг ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ партийна эхин организацинууд ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ. Фермэнүүдэй һаалишадай урда агитаторнууд, политинформаторнууд, «Знание» бүлгэмэй лекторнууд хөөрэлдөөнүүдые, лекцинүүдые үнгэргэдэг, аман үгын журналнуудые, элдэб янзын үдэшэнүүдые, ажалай ветерануудтай уулзалгануудые ходо эмхидхэдэг заншалтай болонхой.

КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй, ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан Туг, нэгэдэхи һуури эзэлһэн Загарайн районой «Гигант» колхозой һүнэй комплексын улаан буланда барюулагдаа. Дурсагдагша улаан булан республика соо жэшээтэ ажалаараа шалгарна. Эндэ эмхидхэһэн харуулан ойлгуулгын агитаци, ходо үнгэргэгдэжэ байдаг хөөрэлдөөнүүд, лекцинүүд болон бусадшье соёлой-хүмүүжүүлгын хэмжээ ябуулганууд малшадай, фермын хүдэлмэришэдэй түсэбтэ даабаряа, социалис уялгануудаа дүүргэлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлдэг байна.

Улаан буланда ороходо, «Социалис мүрысөөн — ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга болоно» гэһэн уряагай үгэнүүд бэшээтэй. Оролдолго гаргажа, шадамараар хэһэн «Ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэриин экран», «Фермын ажалай ябаса», «Алдарта ажалай түүхэһээ» гэһэн стенднүүд ханадань үлгөөтэй. Фермэдэ арбан хоног бүхэндэ мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдожо, «сахилгаан», «дайшалхы хүүдаһанууд» гаргагдадаг. Квартал бүхэндэ улаан булангай хүдэлмэриин түсэб табигдажа, тэрэниие эндэхи совет баталдаг юм. Тэрэ соведтэ агитатор, библиотекарь Н. Н. Федотова, һаалишан Т. А. Занграева, техник-осеменатор Е. И. Алексеева гэгшэд ороно. Һонирхолтой лекцинүүд, үдэшэнүүд энэ улаан буланда үнгэргэгдэнэ. «Совет демократиин бэелэл» гэһэн аман үгын журнал гаргагдажа, хүдэлмэришэдые һонирхуулаа. Эдеэ хоолой программые бэелүүлгээр харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүд шэмэглэгдэнхэй. Комплексын һаалишад, малшад улаан буландаа ходо орожо, социалис мүрысөөнэй, ажалай дүнгүүдээр һонирхожо байдаг юм.

Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һү һаалиин фермын улаан булан хоёрдохи һууринда гаража, дамжуулгын вымпелдэ хүртэнхэй. Энэ фермын коллектив табан жэлэй эхинһээ «бага гаргашатай, һайн шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилхэ» гэһэн уряа доро ажаллажа байнхай.

Фермын коллектив гурбан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ, дүрбэдэхи жэлдэ социалис уялгаяа дүүрэн бэелүүлхэ арга боломжотой.

Ажалай амжалтануудые, социалис уялгануудай дүүргэлтые харуулха элдэб онол арганууд олон улаан булангуудай хүдэлмэридэ хэрэглэгдэнэ.

Түнхэнэй совхозой Могой-Горхоной МТФ-эйн улаан булан гурбадахи һуури эзэлжэ, дамжуулгын улаан туухандa хүртэһэн байна. Энэ улаан булан ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхадаа, элдэб аргануудые хэрэглэдэг, тэдэнь эрхим шанартай һү ехээр үйлэдбэрилгэдэ аша туһатай байна бшуу.

Баргажанай, Бэшүүрэй, Захааминай, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Хориин, Улаан-Үдын болон бусадшье районуудай ажахынуудай улаан булангууд республиканска харалга-конкурсдо амжалтатай һайн хүдэлмэриингөө түлөө КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Дурсагдагша ажахынуудай улаан булангууд ниитэ-политическэ, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэри малшадай дунда һайнаар ябуулдаг байна. Иимэ хэмжээ ябуулганууд ехэ удха шанартай, коллектив бүхэнэй гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудаа дүүргэхэдэнь туһа нэмэри оруулдаг.

Хоёрдохи бүлэг сооһоо Улаан-Үдын районой мал шахалгын «Никольский» совхозой улаан буланда нэгэдэхи һуури үгтэжэ, дамжуулгын вымпел барюулагдаба. Кабанскын районой «Шергинский» совхозой улаан булан хоёрдохи һууринда гараа. Мүн Кабанскын шубуунай фабрикын улаан булан КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Гэхэтэй хамта улаан булангуудай хүдэлмэридэ элдэб янзын дутуу дунданууд ушарна. Зарим тээ партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд үбэлжэлгын үедэ улаан булангуудай хүдэлмэридэ горитой анхарал хандуулаагүй, тэдэнэй заһабарилгые унжагайруулһан байха юм. Олон газарта ниитэ-политическэ хүдэлмэриин таарамжатайгаар эмхидхэгдээгүй байһан дээрэһээ фермэнүүдэй коллективүүдэй ажалда дутуу дунданууд үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ үзэгдөө. Сэлэнгын, Яруунын, Баунтын малшад, үхэршэд бүхы арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ шаданагүй, эдэбхи багатайгаар ажаллаа. Эдэ районууд гүрэндэ һү худалдалгаар түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

1984 оной нэгэдэхи хахадта Хурамхаанай, Зэдын, Захааминай районуудай зарим ажахынуудай улаан булангууд ойлгуулалжын хүдэлмэри һулаар ябуулаа. Эндэ агитаторнууд, политинформаторнууд хөөрэлдөөнүүдые үсөөн үнгэргөө, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые харуулан ойлгуулха хүдэлмэри бирагүйгөөр табигданхай байгаа.

Малай үбэлжэлгэдэ эртээнһээ бэлэдхэл ябуулха хэрэгтэй. Мүнөө үедэ һү һаалиин фермэнүүдэй улаан булангуудые заһабарилжа эхилхэ, һайнаар шэмэглэхэ шухала. Партийна организацинууд ниитэ-политическэ хүдэлмэриие малшадай дунда үндэр хэмжээндэ табихын тула фермэнүүдтэ, гүүртэнүүдтэ бэрхэ агитаторнуудые томилхо, политинформаторнуудай «Знание» бүлгэмэй лекторнүүдэй лекци уншаха графигуудые баталха, хүдэлмэрилэгшэдэй сүлөө сагые хүхюугээр, аша туһатайгаар үнгэргэхэ зэргэтэй. Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ажалай, үйлэдбэриин журам һайжаруулжа, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, социалис мүрысөөнэй эршэ шангадхажа, хараалагдаһан түсэбөө болзорһоо урид дүүргэхэ хэрэгтэ гүйсэд зорюулха болоно. Энэ талаар улаан булангуудай эмхидхэдэг политическэ, ниитэ-соёлой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ехэ удха шанартай.

М. ЖАРКОВ,
КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагай инструктор.

КОММУНИСТНУУДАЙ ЖЭШЭЭ

«Родина» колхозой коммунистнууд, колхознигууд, мэргэжэлтэд, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он), апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, габшагай жэлдэ түсэбтэ даабаринуудаа гүйсэд дүүргэхын тула эршэ ехэтэйгээр ажаллажа байнхай.

1984 ондо манай ажахы 6500 центнер мяха, 9200 центнер һү, 94 центнер нооһо, 12000 центнер ороохо, 8000 центнер хартаабха гүрэндэ тушааха түсэбтэй. Эдэ хараалһан түсэбүүдые бэелүүлгэдэ илангаяа ехэ хубитаяа колхозой малшад, үхэршэд, тугалшад, хонишод, гахайшад оруулна. Жэлэй эхинһээ сүүдхэ бүхэндэ дунда зэргээр залуу эбэртэ бодо малай толгой бүхэнэй шэгнүүрые 702 граммаар нэмээһэн байна. Харин түсэбэй ёһоор, сүүдхэ бүхэндэ 500 граммаар нэмэхээр хараалагдаһан байгаа. Тугалшад Зоя Андреевна Чулкова, Галина Николаевна Варфоломеева, Мария Степановна Чулкова, нёдондо районой чемпион болоһон үхэршэн Георгий Иванович Варфоломеев мал шахан таргалуулгын талмай дээрэ жэлэй эхинһээ сүүдхэ бүри дунда зэргээр 1003 граммаар мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые нэмээбэ. Харин июнь һарада нэгэ үхэрэй сүүдхын нэмэри шэгнүүр 1279 граммда хүргэгдэбэ.

Гахайнуудые шахан таргалуулгада мүн һайн дүнгүүд туйлагдана. Гахай бүхэнэй шэгнүүр 350—400 граммаар хоног бүхэндэ нэмэһэн байха юм. Яһала һайн амжалтануудые хонишоднай туйлаа. Мүнөө жэлдэ 100 хонин бүриһөө 98 хурьган абтаа. Хонин бүхэнһөө 4,5 килограмм нооһон хайшалагдаа.

Һү һаалиимнай фермэдэ 530 үнеэд тоологдодог юм. Энэ фермэ поточно-цеховэ гуримаар хүдэлдэг. Фермын коллектив апрель һарада хамтын подрядта ороо һэн. Тиигэжэ эндэхи һаалишадай, хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай бүтээсэ, нёдондонойхитой сасуулбал, 17,3 процентээр дээшэлээ.

Колхозой партийна организаци ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын горитой хүдэлмэри ябуулна. Гүрэндэ мяха, һү тушаалгаар мүнөө жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхые эрмэлзэн, бүхы колхознигуднай ехэ оролдолго гаргана. Тиимэһээ малдаа гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэлгэ хадаа шухалын шухала хэрэг болонхой.

Манай партийна организаци, колхозой правлени ба Хара-Шэбэрэй сельсовет ажалшан бүхэниие үбһэ хуряалгада хабаадуулхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулна. Үбһэндэ гарахын урда тээ колхозой правлениин заседани дээрэ үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин түсэб зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдаа һэн. Бүридхэгдэһэн бүхы звенонуудта зүблөөнүүд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ, социалис мүрысөөнэй дүримүүд, социалис уялганууд абтаа, үбһэшэдтэ ажалай түлөөһэн тодорхойлогдоо бэлэй.

Малай тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ оньһожоруулагдаһан — хоёр, хүсэд бэшэ оньһожоруулагдаһан — нэгэ звено хүдэлнэ. Үбһэшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри таһалгаряагүй үнгэргэгдэнэ. Бүхы звенонууд дээрэ үдэр бүхэнэй дүн харуулагдадаг. Табан хоног бүхэндэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдажа, дамжуулгын улаан тугхан барюулагдана. Звено бүхэндэ агитаторнууд хүдэлнэ. Тэдэнэй тоодо коммунистнууд И. А. Иванов, И. Д. Яньков, комсорг В. Бурсова гэгшэд һонирхолтойгоор хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Партийна бүлэгүүд үбһэшэдэй дунда ойлгуулалжын хүдэлмэри ябуулдаг. Долоон хоног бүхэндэ уласхоорондын, ороной дотоодын политикын асуудалнуудаар политинформацинууд үнгэргэгдэдэг. Вторник бүхэндэ үбһэшэдтэ хэрэгтэй зүйлнүүдые асаржа, автолавканууд наймаалдаг. Ажахын хүдэлмэрилэгшэд июлиин 24-нэй мэдээгээр, 3842 центнер эрхим шанартай үбһэ, 430 центнер витаминтай ногооной гурил бэлэдхэжэ абаа. Үбһэ хуряалгаар түсэбэйнгөө 50 процентые дүүргээд байнабди.

Район соо ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгээр социалис мүрысөөнэй түрүүшын арбан хоногой дүнгүүдые гаргахада, манай колхоз нэгэдэхи һуури эзэлжэ, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой, арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой Улаан тугта хүртөө һэн.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ Илья Андреевич Коденевой даадаг звено 1000 центнер үндэр шанартай үбһэ хуряагаа. Тэрэнэй звенодо коммунистнууд Галина Николаевна Сажина, Михаил Витальевич Бертунов гэгшэд эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Манай «Родина» колхозой коммунистнууд, бүхы колхознигууд арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, шиидхэхы жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула бүхы арга боломжонуудаа гүйсэд элсүүлхэ зорилготой.

В. ЧЕРНЫХ,
«Родина» колхозой партбюрогой секретарь.
Мухар-Шэбэрэй район.

Хүнтэйн талаар уһа зөөдэг автомашинын гүйжэ ябахые хараа һаа, тэрэнэй жолоошон Виктор Будаевич Шалбанов гэжэ алдуугүй таахат. Энэ нүхэрнай хорёод жэлэй туршада Баргажанай районой Хилганын колхозой холын малшадта уһа зөөжэ, малыень ундалуулдаг тон харюусалгатай ажалтай хүн. Үндэр бүтээсэтэ ажалайнгаа түлөө нүхэр Шалбанов «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медаляар шагнагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1-дэхи классай жолоошон В. Б. Шалбанов.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

АШАГ ШЭМЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Буряадай Статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, байгша оной августын 1-нэй байдалаар республикамнай гүрэндэ **мяха худалдаха** энэ жэлэй юһэн һарынгаа түсэбые 49 процент дүүргэбэ. Үнгэрһэн долоон һарын туршада мяханай комбинадуудта дүн хамта 22,4 мянган тонно мяхан тушаагдажа, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 1,9 мянган тонноор бага мяхан худалдагдаһан байна. Эндэ Ахын, Сэлэнгын, Захааминай, Хориин районой колхоз, совхозууд охэл гээгдэлтэй. Эдэнэр гүрэндэ мяха тушааха гурбан кварталайнгаа түсэбые оройдоол 6—42 процент дүүргэнхэй. Харин Баунтын, Улаан-Үдын районууд мяха худалдаха даабаряа 66—61 процент болгоод байна.

Үнгэрһэн хугасаа соо гүрэндэ тушаагдаһан эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 329 килограмм татаа. Тиихэдэ Прибайкалиин, Улаан-Үдын, Хойто-Байгалай, Яруунын районуудай ажахынуудай — 367—337 килограмм шэгнүүртэй малые мяханай комбинадта тушаагаад байхадань, харин Ахын, Баргажанай, Хурамхаанай, Захааминай районуудай гүрэндэ худалдаһан үхэрэйнь шэгнүүр дунда зэргээр оройдоол 275—296 килограммда хүрөө. Республикын ажахынуудай бэлэдхэлэй пунктда тушааһан хониной шэгнүүр 37 килограмм болоһон байна. Мухар-Шэбэрэй, Ахын, Захааминай, Бэшүүрэй районуудай колхоз, совхозууд дунда зэргээр 48—39 килограмм шэгнүүртэй хонидые гүрэндэ тушаагаа. Харин Зэдын, Хяагтын, Загарайн, Хориин районуудай худалдаһан хонидойнь шэгнүүр оройдоол 24—28 килограмм татаа.

Энэ үрэ дүн юу харуулнаб гэхэдэ, дээрэ дурсагдагша районууд гүрэндэ тушаагдаха үхэр, хонидоо шахан таргалуулжа шадаагүй. Ушар иимэһээ республикын малшад август, сентябрь һарануудта даалгагдаһан малайнгаа шэгнүүрые нэмээхэ талаар хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха ёһотой.

Августын 1-нэй байдалаар колхоз, совхозууд гүрэн түрэдөө 86 мянган тонно **һү худалдажа**, юһэн һарынгаа түсэбые 76 процент болгоо гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 4 процент ехэ һү тушаагаа. Түнхэнэй, Хориин, Хойто-Байгалай, Хэжэнгын районууд һү худалдаха гурбан кварталайнгаа түсэбые муу бэшээр дүүргэжэ байна. Харин Яруунын, Сэлэнгын, Баунтын районуудай ажахынууд байгша ондо нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо гүрэндэ һү худалдалгаяа нилээд доошолуулжа, энэ жэлэй юһэн һарынгаа түсэбые оройдоол 59—60 процентдэ хүргэбэ.

Республикын колхоз, совхозууд, шубуунай фабриканууд гүрэндэ **үндэгэ тушааха** юһэн һарынгаа даабарие 76 процент болгоо гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нэгэ процентээр доошолуулаа. Гансал Загарайн районой шубуушад амжалтатай хүдэлжэ, үндэгэ худалдаха гурбан кварталайнгаа түсэбые 2,2 дахин үлүүлһэн байха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ районуудай ажахынууд гүрэндэ **нооһо тушааха** хүдэлмэрээ үргэнөөр ябуулжа байнхай. Һүүлэй дүнгөөр тэдэнэр бэлэдхэлэй пунктнуудта 5792 центнер нооһо (сэбэр утаһандань тоолоходо) тушаажа, жэлэйнгээ түсэбые 21 процент дүүргэбэ. Августын 1-нэй байдалаар түсэбөө бэелүүлһэн район республика дотор үгы.

Жэлэй дүүрэтэр үлэгшэ гурбан һара соо республикын колхоз, совхозууд мал ажалай продукци элбэг дэлбэгээр абахын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэб уялгануудые заатагүй бэелүүлхын хойноһоо оролдохо болоно.

Шэгнүүрыень нэмээнэ

Энэ жэлдэ Прибайкалиин райондо ногооной ургаса һайн. Тиимэһээ мал адуулагшад зунай хаһада малаа һайнаар харууһалжа, тобир тарган болгожо, гүрэндэ тушаахые оролдонод. Энэ талаар «Ильинкинский» совхозой малшад А. Коркин, А. Прилуцкий, С. Нархов, «Зырянский» совхозой — Т. Голенецкая Т. Лукьянова, Л. Ченских, В. Шутов, В. Колмаков гэгшэд дүршэл ехэтэй түрүүшүүл юм. Жэшээнь, «Ильинкинский» совхозой мал адуулагшад Александр Васильевич Коркин жэл бүри ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг. Энэшье жэлдэ тэрэнэй даажа байһан гүүртын ажал хэрэгүүд урагшатай. Энэнь оролдолгын лэ хүсөөр туйлагдана. Үнинэй малшан тэрээндэ даалгагдажа үгэһэн залуу малые үглөөгүүр эртэ бэлшээридэнь гаргажа адуулбал һайн гэжэ тоолодог. Тиимэһээ үглөөнэй 4 часай үеэр малаа бэлшээжэ эхилдэг. Үдэрэй 14-һөө 16 час хүрэтэр тиирүүлжэ амаруулаад, дахин бэлшээридэнь гаргажа, үдэшын харанхы болотор адуулдаг юм. Бэлшээри дээрэ мүн лэ малай байрын хажууда тусхай хобоонууд соо тэжээлэй дабһа ходо байлгахые Александр Васильевич оролдодог. Тиигэжэ мүнөө үедэ дүршэлтэй малшан үдэр бүхэндэ малайнгаа толгой бүриин дунда зэргын шэгнүүрые 850—900 граммаар нэмээнэ.

П. ХАЛТАНОВ.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭ

Үнгэрэгшэ жэлһээ эхилжэ Хориин районой «Георгиевский» совхозой Георгиевскын һү һаалиин фермын коллектив хамтын подрядай гуримда орожо, бага бэшэ амжалта туйлажа байнхай. Тусхайлбал, тэдэнэр нёдондо, урзанда жэлэйхидэ орходоо 672 центнерээр ехэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилөө һэн. Харин байгша ондо тус ажахын һаалишад һү һаалгаяа бүри дээшэлүүлжэ байнхай. Эдэнэр хахад жэл соо һү һаамаа 200 гаран центнерээр нэмээгээ.

Фермэ болон совхоз дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү малшад А. Н. Корнилова, Г. Иванова, Н. Спирина, Л. Алимаева болон бусад шалгарна. Эдэ һаалишад арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 гаран килограмм һү һааха зорилготойгоор эршэ түгэсөөр ажаллажа байнхай. Тэдэнэрэй абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ байһандань батаар найдамаар.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ҮШӨӨЛ НОБШОРҺООР...

Байгша ондо Захааминай районой совхозууд 7700 центнер витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ түсэбтэй юм.

Энэ даабарие бэелүүлхэ талаар ябуулагдажа байһан хүдэлмэритэй бидэ һаяхан танилсабабди. КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой зүгһөө зарим тэды хэмжээнүүд абтабашье, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ үшөөл муугаар эмхидхэгдэнэ гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Нэгэдэхеэр, ажахынууд АВМ түхеэрэлгэнүүдээ ехээр хожомдуулжа июлиин 17—19-нөөр лэ хүдэлгэжэ эхилээ. Хоёрдохёор, агрегадууд үдэшын халаанда ашаглагданагүй. Урагшагүйдэлгын, нобшоролгын гол шалтагаан гэхэдэ, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, витаминтай ногооной гурилай ашаг үрэтэй, шэмэ ехэтэйе үшөөл һайнаар ойлгоногүй ха гэһэн шүүмжэлэл, тобшолон хэхэ уялгатайбди.

Районой юһэн совхозуудай табанда ногооной гурил гаргадаг АВМ агрегадууд ашаглагдана. Эгээл ехэ хүсэтэй, АВМ-1,5 түхэлэй агрегат Санагын совхоздо хабсаргагданхай. Гэбэшье эндэ үдэртөө оройдоол 2 тонно витаминтай ногооной гурил татагдана. Түрүүшын үдэрнүүдһээ халаахай, үрмэдэһэ сабшажа зөөхэ хүдэлмэри нобшоржо, АВМ-эй миин байха ушарнууд олон дахин үзэгдөө. Тиихэдэ Санага тосхоной ажаһуугшад, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд шэмэтэ тэжээл гаргаха ногоо бэлэдхэлгэдэ хабаадуулагдаагүй байха юм. Нютагай сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитет, тэрэнэй түрүүлэгшэ Л. С. Норбоев энэ хэрэг эмхидхээгүй. Хүсэ ехэтэ АВМ түхеэрэлгэ үдэшын халаанда хүдэлгэгдөөгүй байһаар. Ажахыда 1500 центнер сэнтэй гурил бэлэдхэхэ зэргэтэй. Мүнөө миил 100 центнер шэмэтэ тэжээл татагдаа. Һүүлэй үдэрнүүдтэ обёостой холижол таригдаһан ургамалнууд хэрэглэгдэжэ, витаминтай ногооной гурил гаргагдана.

Михайловкын совхоздо тон иимэрхүү байдалтай ушарбабди. Арба гаран үдэрэй туршада ажахыда мүн лэ 100 центнер витаминтай ногооной гурил бэлэдхэгдээ. Үдэртөө эндэ 1,5 тонно шэмэтэ тэжээл 3 гэшүүдһээ бүридэһэн звено бэлэдхэнэ. Харин тиихэдэ энэ агрегат нэгэ халаанда үшөө нэгэ тонноор үлүү гурил татаха аргатай ха юм. Ахалагша машинист Даниил Намсараевай мэдүүлһэнэй ёһоор, тэдэнэр гол түлэб халаахай хэрэглэнэ. Гурил бэлэдхэхэ ногоогоор нэгэтэшье дуталдаагүй. Эдэ үдэрнүүдтэ ороохо тарияанай ургамал сабшагдажа эхилхэнь. Электрын элшэ хүсэнэй таһалдаһанһаа боложо, АВМ хоёр үдэрэй туршада зогсоогдоо.

— Витаминтай ногооной гурил гаргалгые өөһэдынгөө зэмээр дан оройтожо эхилээбди. Үшөө нэгэ һарын туршада ажаллажа, бүхыдөө 1500 центнер гурил татаха хараатайбди. АВМ ашаглагшадта һайн шанартай, ехэ продукциин түлөө дээгүүр салин хүлһэ, нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ, — гэжэ совхозой директор В. Ц. Санжеев мэдүүлбэ.

Нёдондо Харацайн совхоздо шэнэ АВМ-0,75 тодхогдожо, муу бэшээр ашаглагдаһан юм. Байгша оной июлиин тэн болотор агрегат заһабарилагдабашье, эбдэрхэй деталь олон байһаар. Жэшээнь, ногооной гурил татаха мотоор һандаржа, ногоон миин хэршэгдэнэ. Халаахай хэршэдэг түхеэрэлгэ һандараа. «Беларусь» тракторта шагтагалжа хүдэлгэгдэдэг «КУФ-1,8» түхэлэй хүсэ багатай комбайн халаахай хэршэхэдээ диилэнгүй зогсошоно. Гранул бэлэдхэхэ түхеэрэлгын хэрэгсэлнүүд хулгайда абтанхай. Эндэ томилогдоһон Дондок Лыгденовэй жолоододог мөөртэ трактор байшанхай.

Мүнөө үедэ Харацайн совхозойхид һайн шанартай витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ дүүрэн арга боломжотой. Эндэ халаахай хээээ хэзээнэйхиһээ үндэр, үдхэнөөр ургаа. Эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ногоо АВМ-дэ зөөхэ даабаряа эдэбхитэйгээр бэелүүлнэ. Дарханай 100 гектар полидо донник ногоон хоёрдохи жэлээ һайнаар ургажа, сэнтэй гурил болгогдоно. Витаминтай ногооной гурил бэлэдхэдэг звеногой ажалые парткомой даабаряар нютагай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. Р. Нимаев хүтэлбэрилнэ.

Хамниин совхозойхид энэ жэлдэ витаминтай ногооной гурил ехээр татахань гэжэ түрүүшээр һанагдаһан юм. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр уридшалан АВМ түхеэрэлгээ заһабарилһан, хүдэлгэжэ туршаһан байна. Мэргэжэлтэй машинистын үгы дээрэһээ агрегат мүн лэ хожомдожо ашаглагдаа. Хониной нооһо хайшалалгын дүүрэхэдэ ажахын хоёрдохи, Хуртагын отделениһээ электрик Иван Гомбожапов ахалагша машинистээр томилогдоо һэн. Хамни тосхондо АВМ тодхоотой юм. Теэд эндэ дүршэлтэй механизатор олдоогүй гээшэ гү? Мүнөөшье хоёрдохи халаанда хүдэлхэ машинист томилогдоогүй байһаар. Гэбэшье эндэхи звеногой коллектив муу бэшээр ажаллана. Тэдэниие өөрынгөө уялгануудые үнэн сэхээр дүүргэдэг ажалшад гэжэ ажахын парткомой секретарь В. Б. Соктоев магтаа. Тус бүлэгтэ операторнууд Анатолий Ринчинов, Виктор Бутин, механизатор Иннокентий Викулин, хүдэлмэришэд Александр Попов, Николай Сибиряков гэгшэд оролсоно.

— Халаахай сабшажа, сэнтэй гурил татанабди. Үшөө донник ногоон хэрэглэгдэхэ юм. Сашадаа силосэй ургамалнууд АВМ-дэ зөөгдэхэ, — гэжэ агроном Л. Д. Хандуев хөөрэнэ.

Витаминтай ногооной гурилай аша туһатайе үни ойлгоһон суута хонишод Г. Г. Базаров, Е. Р. Норбоева гэгшэд халаахай сабшажа зөөгөөд, хоёрдохи жэлээ АВМ-эй хүсөөр тус-тустаа 30—40 мэшээг шэмэтэ тэжээл бэлэдхэнэ. Энэ олондо һайшаагдама хэрэг гээшэ ааб даа.

Үмсэдөө хүнгэн автомашина, мотоциклтай Закаменск хотын ажаһуугшад Енгорбойн совхозой АВМ-дэ 3—5 центнер ногоо, халаахай, набшаһата тэжээл тушааха уялгатай. Мүнөөдэрэй байдалаар даабари дүүргэгшэдэй тоо тон үсөөн. Тиибэ ябабашье, ажахынхид 300 гаран центнер тэжээл хэршэжэ бэлэдхээд байна.

Район дотор үшөө хоёр АВМ хабсаргагданхай аад, мүнөө ашаглагданагүй. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ болон Цакирай совхозуудтахи шэнэ агрегадуудта трансформаторна подстанцинууд дуталдана. Республикын Хүдөө ажахын министерство тиимэ электро-түхеэрэлгэнүүдые тус ажахынуудта үгэхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаһан юм. Теэд мүнөө болотор тэрэнь бэелүүлэгдээгүй. Ерэхэ жэлдэ шэнэ АВМ Дүтэлүүрэй совхоздо тодхогдохо түсэбтэй. Иимэ аша туһатай агрегат үнгэрһэн жэлнүүдтэ хабсаргажа абаха һэдэлгэ тус ажахын хүтэлбэрилэгшэд (директорынь Р. Л. Бандаев) нэгэтэшье гаргаагүй. Витаминтай ногооной гурилай ашаг үрые ойлгодоггүй ябадалые энэ гэршэлнэ бэшэ гү?

Хамар-Дабаанай хормойдо оршодог Далахайн совхоздо АВМ үгы, ойрын сагта хабсаргаха түсэбшье үгы байһаар.

Шэмэрүүн хүйтэн байгаалитай заха холын Захааминда июнь һарада гү, али июлиин эхеэр АВМ-дэ оруулха ногоон хомор байна гэлсэдэг. Энэ тон буруу гээшэ. Энээн тушаа хорёод жэлэй туршада Харацайн совхозые хүтэлбэрилһэн, мүнөө районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй эрхилэгшэ, республикын габьяата агроном Б-Ц. С. Очиров иигэжэ хөөрэнэ:

— Донник, рапс, хара таряа хабар эртүүр тарибал, июниин тэн багаар һайнаар ургашаһан байдаг. Эдэ ургамалнуудые, мүн набшаһата тэжээл хэрэглэжэ, июньһээ АВМ хэрэглэхэ дүүрэн аргатайбди. Ямаршье хагсуу, ган гасуурта хаһада витаминтай ногооной гурил ехээр неосэлдэг болохо уялгатайбди.

Б. ОЧИРОВ,
арадай хиналтын Захааминай районно комитедэй түрүүлэгшэ
Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

ЛЕНИНГРАД. С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ судна-бүтээлгын заводой коллектив түсэбтэ табан жэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй үүсхэл гаргаһан юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Социалис Ажалай хоёр дахин Герой, коммунист В. А. Смирнов хабаадалсана.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮН БҮХЭН ХАБААДАНА

Эдэ үдэрнүүдтэ поселково Советэй харьяата газар дээрэ байһан районой түб һууринай предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай коллективүүд нийтын адууһа малда үбһэ тэжээл нөөсэлхэ хэрэгтэ хубитануудаа оруулжа эхилэнхэй. Илангаяа холбооной управлениин, автотранспортна предприятиин, автомашинын жолоошодые бэлдэдэг Кабанскын һургуулиин филиалай, хүдөө ажахын управлениин, ДРСУ-гай, дотоодын хэрэгүүдэй таһаган, партиин райкомой, райгүйсэдкомой, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэд һайнаар ажаллажа, урдаа табиһан зорилгонуудаа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлһэн байна. Тусхайлбал, Баргажанай автотранспортна предприятиин жолоошод, заһабарилагшад, механигууд, конторын хүдэлмэрилэгшэд байгша ондо 300 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө 200 центнерээр үлүүлээ, 200 центнер набшаһата тэжээл нөөсэлжэ тушаагаа. Кабанскын автоһургуулиин филиалайхид 150 центнер, үбһэ, 200 центнер набша намаа бэлэдхэхэ даабаритай һаа, үбһэеэ 320 центнертэ хүргөө. Хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэд Уланай колхоздо богонихон болзор соо 107 центнер үбһэ һурилжэ, түсэбөө үлүүлһэн байха юм.

Районой харгы заһабарилга-барилгын участогһаа 40 хүн гаража, 200 центнер үбһэ бэлэдхэбэ. Дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэд үбһэ нөөсэлхэ түсэбөө 156 процент, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ даабариа 100 процент бэелүүлжэ шадаа. Партиин райкомой, райгүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд 150 центнер үбһэ һурилхэ түсэбөө 120 процент дүүргэһэн байна.

Манай поссоведэй хүдэлмэрилэгшэдтэ 50 центнер үбһэ бэлэдхэхэ даабари үгтэһэн юм. Видэнэр гол түлэб Бодоной совхоздо 114 центнер һайн шанартай үбһэ нөөсэлжэ тушаагаабди. Ингэжэ түсэбөө хоёр дахин үлүүлээбди. Һайнаар хүдэлэгшэдэй дундаһаа аэропортын сад-яслиин хүдэлмэрилэгшэдые, пенсионернүүдые онсолон тэмдэглэхээр. Эдэ хэд бэ гэбэл, ажалай ветеран Николай Петрович Молчанов, хүүгэдэй саадай тогоошон Людмила Прокопьевна Минеева, яслиин хүдэлмэрилэгшэ Татьяна Иннокентьевна Новоженова болон бусад ороно.

Энэ харюусалгатай хаһада нютагай пенсионернүүд хажуу тээ үлэдэггүй. Жэл бүри эдэнэр шадаха соогоо олоор хабаададаг юм. Нёдондо Баргажан һууриһаа 14 пенсионер гараа һэн. Мүнөө жэлдэ тэдэнэрэй тоо олошорхо байһаниинь элитэ. Эдэ жэлнүүдтэ манай поселково Советэй гүйсэдком ажал хэжэ шадахаар хүнүүдтэ тусхай уряал эльгээгээ. Ингэжэ һаядаа эдэ үндэр наһатайшуултай уулзажа, хөөрэлдөө үнгэргэхэмнай.

Үнгэрһэн суббото, воскресенидэ хэлхеэ холбооной управлениихид, харгы заһабарилга-барилгын участогайхид, мүн бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад сабшалгала дүүргээд, сэлмэг, наратай үдэрнүүдые һамбаашалан, үбһөө һайнаар хатаажа, нилээд олон һүринүүдые бодхообо.

Гэхэтэй хамта энэ шухала кампанида хубитануудаа оруулаадүй байһан эмхи зургаанууд бии. Жэшээлхэдэ, сүүд прокуратура хоёр байгша ондо бэшэнһээ нилээд хожомдоод байна. Харин нёдондо эдэнэр хэнһээшье эртүүр сабшалан дээрэ гараа бэлэй. Эдэ эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдөөр хөөрэлдэхэдэ, хододоо гарахаяа байһанаа мэдүүлдэг. Тэдэнэрэй һаяын сагта гаража, түсэбөө дүүргэхэ байһандань батаар найданабди.

Поселково Советэй гүйсэдкомой дэргэдэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар хүдэлмэриин штаб байгуулагданхай. Тэрэ үглөө бүхэндэ организаци, предприяти, эмхи зургаануудай хэһэн ажалыень хинан шалгажа, мэдээнүүдые суглуулдаг. Ингэжэ тэжээл бэлэдхэлгын дүнгүүд сорсологдоно. Хаа хаанагүй олониитын субботник, воскресникүүдые үнгэргэхэ график зохеогдонхон. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадаһан хүнүүдые, соелой, ажаһуудалай, медицинын, худалдаа наймаанай талаар хангаха хэмжээнүүд хараалагданхай. Социалис мүрысөөнэй дүнгөөр зээстэнь түсэбөө дүүргэһэн, эгээн ехэ үбһэ тэжээл һайн шанартайгаар бэлэдхэжэ, тушааһан коллективүүд урмашуулагдаха байна.

Баргажанай поселково Советэй ажалшад КПСС-эй ЦК-гай (1982 он) Пленум дээрэ баталагдан абтаһан оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ бүхы совет арадтал адли өөһэдынгөө хубитануудые оруулхаар бэлэн байһанаа нэгэн дуугаар мэдүүлнэ. Ушар иимэһээ манай поселково Советэй харьяата газар дээрэ байһан предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай коллективүүд энэ жэлэйнгээ арга боломжонуудые тоолжо үзөөд, колхоз, совхозуудта дүн хамта 4485 центнер үбһэ, 4430 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн социалис уялга абаа һэн. Тэрэнээ эдэ үдэрнүүдтэ нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ байһанаа мэдүүлнэбди.

Н. БЕЛИКОВА,
Баргажанай поселково Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

НОМОЙ … …РХОЛТОЙ …ЖЭЛЭЛ

…лагданхай. Гансашье тоогой талаар бэшэ, харин шанарай талаар хүгжэлтын ямар алхамууд хэгдэһэн байгааб гэжэ гүнзэгыгөөр тайлбарилагдаһан байха юм.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленум хадаа оронoй хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ эрид эрьелтэ хэһэн байна бшуу. Хаа хаанагүй манайшье Буряад орондо, хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономическа болон материальна үндэһэ һуури бэхижүүлхэ, эрдэм, техникын туйлалтануудые хэрэглэхэ, капитальна барилга үргэдхэхэ, кадрнуудаар бэхижүүлхэ талаар тон ехэ юумэн хэгдэһэн байгаа.

Тиигэжэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ нилээд ургаһан юм. Жэшээнь, 1965 онһоо 1980 он хүрэтэр манай республикын хүн зоной тоогой 22 процентээр ургаад байбал, арбадахи табан жэлдэ, долоодохи табан жэлтэй сасуулбал, дунда зэргээр мяха үйлэдбэрилгэ 43 процентээр, һү — 30, үндэгэ абалгаар — 73 процентээр ургаһан байха юм. Энэ үрэ дүнгүүд ямар аргаар туйлагдааб гэжэ ном дотор эрдэмэй үндэһэ баримтатайгаар, эли тодоор харуулагданхай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай парти болон правительство томо-томо хэмжээ ябуулганууд̆ые бэелүүлжэ байнхай. Илангаяа партиин ЦК-гай майн (1982 он) Пленум Эдеэ хоолой программа баталан абажа, холын хараатай хэмжээнүүдые хараалаа бэлэй. Тиихэдээ оронoй зүүн зүгэй районуудай экономическа болон социальна хүгжэлтэдэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Энээниие 1982 оной мартын 11-дэ КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Советэй баталан абаһан «Сибириин, Алас Дурна зүгэй болон Курганска областиин хүдөө ажахые комплексно гуримаар хүгжөөлгэ тухай» тогтоол гэршэлжэ үгэнэ.

Энээниие бэелүүлхын тула нэн түрүүн хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ, эршэ түргэсөөр хүгжөөхэ ушартай. Тиихэдэ газар тариалангай болон мал ажалые индустриальна гуримаар эрхилхэ, ажахынууд хоорондын хамжаанай болон агропромышленна нэгэдэлэй үндэһөөр үйлэдбэрине мэргэжүүлхэ ба томодхохо, мүнөөнэй хүдөө ажахын эрдэмэй болон техникын туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ, һалбаринууд доторой болон хоорондын холбоонуудые бэхижүүлхэ, хүдөө нютагуудай экономическа ба социальна хүгжэлтые түргэдхэхэ һотой болоно. Мүн лэ ажахы эрхилэлгые саашадань нарижуулан һайжаруулха зорилго табигдана.

Тиихэдээ ном 4 ехэ хубиһаа бүридэнэ. Нэгэдэхинь — «Хүдөө ажахын үйлэдбэрине ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөлгын мүнөөнэй шатын онсо илгаанууд», хоёрдохинь — «Хүдөө ажахын үйлэдбэриие индустриальна аргаар хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд», гурбадахинь: «Хүдөө ажахын предприятинуудые, мүн экономикын тэрээнтэй холбоотой һалбаринуудые хүтэлбэрилгын эмхидхэл һайжаруулга». Хуби бүхэнэйнь гол шухала асуудалнуудаар хубаарилан тайлбарилагдана.

Ушар тиимэһээ энэ номой колхоз болон совхозуудай элдэб шатын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэ, хүдөө ажахын болон түсэблэлгын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, лектор агитатор болон политинформаторнуудта аша туһатай байхань дамжаггүй.

П. ЛОПОЕВ.

Улаан-Удын гар бэлэгүүдэй заводто хүдэлдэг комсомол басаган Ольга Примерова эсхэгшын мэргэжэл һайса шудаланхай юм. Хэдэн жэлэй туршада нарин нягтаар хүдэлжэ байһан тулэ коллектив соогоо хүндэтэй, профсоюзайнгаа цехкомой түрүүлэгшээр һунгагданхай юм.

Суг хүдэлдэг нүхэдтэеэ һайн харилсаатай, олоной хэрэгтэ түлөө оролдосотой О. Л. Примерова нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаададаг. Уралан нарижуулгын, уран зохёолгын 2 дурадхал оруулаанхай. Энэнь хадаа ажалдаа зохёохы ёһоор хандалгын бодото жэшээ мүн. Хубсаһа эсхэхэдээ, бүдэе ахамахын хойноһоо оролдодог юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: О. Л. Примерова.

В. МУЛЛЕРАЙ фототекст.

ҺУРАГШАДАЙ ЗУНАЙ АМАРАЛТА

ХУБИТАНЬ ЕХЭ

Хяагтын районой колхоз, совхозуудай фермэнүүд, полинууд дээрэ 1203 һурагшадые нэгэдүүлһэн һурагшадай үйлэдбэриин 16 бригада мүнөө зун хүдэлнэ. Тэдэнэр ажалай болон амаралтын лагерьнуудта 8116 хурьга харууһална. Тиихэдэ «сагаан алта» хуряалгын халуун хаһада эдэбхи ехэтэйгээр хабаадажа, арбан гурба мянганһаа үлүү хониной ноохо хайшалалсаһан байна. Мүнөө нийтын малда үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ ажалда сүм оролсожо, мянга шахуу центнер набшаһата тэжээл, 16310 центнер үбһэ хуряаха гэһэн уялгатай.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай ажал хэрэгүүд тухай тодорхойгоор хаража үзэе. Районой һургуулинуудай дэргэдэ байгуулагдаһан участогуудта, огородуудта дүрбэдэхиһөө зургаадахи класс хүрэтэр һурадаг һурагшад, зунай практика гаража байнхай. Харин тэдээнһээ дээшэ классуудай һурагшад үйлэдбэриин бригадануудай гэшүүд боложо, ажалай болон амаралтын лагерьнуудта, үхэрһэшэдэй звенонуудта хүдэлнэ.

Жэшээлхэдэ, Ехэ Нугын дунда һургуулиин һурагшад Сагаан-Хүшуун гэжэ газарта оршодог ажалай болон амаралтын лагерьта гурбадахи жэлээ хурьгадые харууһална. Байгша ондо 66 хүбүүд болон басагадта 2500 хурьган даалгагданхай. Тэдэнниие багша М. С. Жигжитова хүтэлбэрилнэ. Лагерь материальна талаараа гүйсэд хангагданхай. Хүүгэдэй сүлөөтэй сагтаа наадаха спортивна талмай, бильярд, теннис, телевизор, магнитофон гэхэ мэтэ бии. Лагериин ажабайдал тусхай түсэбэй ёһоор ябуулагдана.

Харин Унгурлигай дунда һургуулиинхид түрэл «Зари» колхозойнгоо хонидой ноохо хайшалгада шалгараа. Тэдэнэй хүсөөр 4,5 мянган хониноо «сагаан алтан» хуряагдаа. Тиихэдэ 100 гаран центнер ноохо баглалан үнад байнхай. Хонидой ноохо хиргалгада һурагшад Оля Жарникова, Лена Кривогорицына, Ирина Васильева болон бусад эрхим һайнаар хүдэлжэ гараа.

Хяагтын районой һурагшад зунай сагта түрэл ажахынуудтаа арга шадалаараа туһалжа, өөһэдынгөө хубитые бага бэшээр оруулна.

Е. СУРМАЧ.

Цыдып Цырендоржиев

Сагаан үбгэн

Рассказ

Гэнтэ муус зүгнэһэн зүрхэн мэдэлшэ даа... Савелий залд гээд һэришэбэ. Шагнаархахадань, газаа ехэ һалхитай хэбэртэй. Доодо шарниргүй баруун сонхын хаабари хахинажал байна. Аалиханаар зад, зэбүүрхэмээр урда сонхо доро зүнтэг Шаригын улина.

Савелий унтариһаа бодоод, орон дээрээ һууба. Зосооонь хайшааб даа уйтан, харанхы. Энэ оршолон соо юунэйшьеб эрьешэгүйгөөр хубилшаһые хүндөөр лугшаһан зүрхэнэйнь сохисо бүхэнөөр дамжуулан, сээжынь оёорто угаа хүндэ ашаан-үбшэн нидхэрэн ороходол гэнэ. Тэрэ бүри һонороор шагнаархаба. Тиихэдээл ойлгожорхибо.

Тэрэ аалиханаар бодоод, гэнтэ хүндэ болошоһон хүлнүүдээ шэрэн ошожо, лаампаяа носообо. Тиигээд баруун ханын хажуудахи орондо дүтэлхээ халажа ядашоод зогсожо байһанаа, хамар дороо дураа гутангяар гүбэд гээд, лаампаяа гартаа адхан, аалиханаар ялхирган ошожо, тонгойгоод хараба. Хүдэлхээ болишоһон сэл хүхэ нюдэд хараа байса үнгөө алдан, оройдоо хүдэлхээ болишоһон шэнгеэр урдаһаань шэртэжэ байба. Савелий аалиханаар һанаа алдаад, лаампаяа стул дээрэ табиба. Сашкынгаа нюдэнүүдые хаагаад, гарнуудынь үбсүүн дээрэнь ниилүүлэн габиха зуураа табуретка татаад, хүндөөр һууба.

«Баарһамни, Сашкамни... Ингээд бидэ хоёрой наһан мухардашаба гэшэ гү? Сашкамни! Зүнтэг болошоһон намайгаа энэ дэлхэй дээрэ юундэшье орхибо гэшэбши даа? Саашаа юунэй тулада, юу хэхэеэ энэ газар гэшхэжэ ябаха болонобиб! Шиниингээ һүүлшын сагай ерэхэдэ бишни унтажа хэбтэбэб. Хүлисөөрэйш, намайгаа... Гурбан һуни соо хажуудаш һужа эсээ хаб. Үсэгэлдэр бараг шэнги байгаалши даа. Тиигээд лэ унташооб. Хүлисөөрэйш... Шимни мүнөө намартаа гушатай болохо байгааш... Теэд иимэ залуугаар наһа бараха заяатай байбалши даа... Намдаа томдолгүй ёһотойш. Шадал туха соогоо оролдооб даа... Эмнэлгын газараар шамтаяа ябахыса ябааб... Теэд... Ээх! Зосоомни ехэ муу байна. Тэсэхын аргагүй. Сашкамни... Юундэ намайгаа гансаарайм орхёобши даа? Юундэ?».

Тиигэһээр үүр хираанай түрүүшын тэмдэг, зөөхэйдэл сэгээн үнгэтэй һулахан толон бишыхан урса гэрэй сонхоор долгисон оробо. Удангүй наранай эхин элшэнүүд улаан голбохонуудаар һубагтан наадаад, сонхоор шагаан, шала дээрэ унаба. Теэд Савелий байраһаа хүдэлбэгүй. Хамар дороо аалиханаар дуугарна, байраяа олохоёо болиһон гарнуудынь үбдэг дээгүүрнь дээшээ, доошоо хүдэлнэ, тогтошоһон харасань Сашкын һанаа амархан болошоһон шарайе алдангүй гэтэнэ...

Наранай бүри дээрэ гараһан хойно хэрэлсы дээрэ хүнэй ханяаха дуулдаад, удангүй үүдэн нээгдэжэ, Ерофей Шашкин орожо ерэбэ. Богоһо алхамсаараа, тэрэ зог татаад, малгайгаа абан, Савелидэ аалиханаар дүтэлбэ. Шиидшье гэнгүй мүр дээрэнь гараа табяад, дүмүүхэнээр бажууба. Савелий эрьелдээд:

— Ээх, Ерофей, Ерофей... Сашкамни...—гэбэ. Тиихэдэнь хоолой соонь юуншьеб «хорд» гээд, сула уршалаа хасар дээгүүрнь халуун нулимсанууд горхолно.

— Савелий... ши уйла. Нэгэ бага хүнгэн болохо. Ехээр һанаата бү болыш даа. Ши багаханшье зэмэгүйш. Һанаата бү боло, зай гүб даа...—гэжэ гэнтэ бүдэхи болошоһон хоолойгоо хашан, Ерофей дуугарба.

—Ээх, Ерофей, ори гансаараа үлэшэбэб даа аа... Ори гансаараа...

— Савелий, болиишь. Юуб гэнэ гээшэбши? Би байнапби. Энэ һайхан нютагай зон. Гансаардахагүйбди. Хэзээдэшье. Боли даа, Савелий, —гэхэдэнь, нүхэрынь толгойгоо үргөөд, аалихан аад, бата хоолойгоор:

— Ши зүб хэлэнэш, Ерофей. Хүлисэ. Теэд Сашкамни ябашаба. Бусахагүйгөөр... Юунһээшье үлүү һанаха хүмни...—гэжэ шэбэнэбэ.

— Савелий, би ойлгоноб. Бэеэ бари даа. Дуулана гүш?—сонхын хажууда ошоод хаража байтараа, бүдэхи хоолойгоор Ерофей дуугарна.—Сандан эрхилэгшэ ерэбэ. Сашкамни муу гэжэ дуулахадаа ехэл һанаата болоно һэн. Ерэхэб гээ һэн. Савелий! Энэ хүшэр сагта энэ һайхан Үлзытын зон туһалхал байха. Дуулана гүш, Савелий?

Машинын хүршэгэнөөн газаа ерээд замхаба. Ерофей Савелидэ дахинаа дүтэлөөд, туранхай мүрыень дүмүүхэнээр эльбээд, газаашаа гараба. Нюдэнһөөнь урдажал байһан нёлбоһонуудаа хамсыгаараа аршаад, Савелий аалиханаар үндыбэ...

* * *

Хуушан, үнгэеэ бууpаһан скатертяар хушаатай столой хоёр тээ Ерофей Савелий хоёр һууна. Дундань эдихэ юумэн, архи, стаканууд.

— Сашкымни мордоһоор аяар дүшэн үдэр үнгэршэбэл даа... Нютагаймнай зон иимэ олоороо ерэжэ, дурасхаалыень хүндэлөөд ябаба. Эдэ үдэр, хоногууд соо олон юумэн тухай бодожо үзөөб. Тиихэдэ, тэрэ хүшэр хүндэ һуни минии напан мухардаа гэжэ һанаалби даа. Теэд сагһаа урид таһалдаһан наһан ямаршье уг залгалаагүй байха юм гү? Ингэжэ һанахадамни... зосоомни яһан муу болоно гэшэб? Би мүнөө наян долоотой болижо ябанаб. Тиигэбэшье хэрэгтэй болоо һаань, үшөөл удаан ябаха шадалтайб. Тиигээд лэ... Байзалши! Бишни түрүүн шамдаа өөрынгөө түүхэ хөөрэжэ үгэһүүб. Ама халахадаа иигэнэ гэжэ гансал бү һана. Юрэл, Ерофеюшка, шиниие урда тоосоогоо барихаяа һанана гэшэ гүб? Тиимэшье байжа магад. Юун гэжэ энэ түүхэеэ өөр соогоо баряад яахабши даа? Зай, шагныш даа. Байз, түрүүн нэгэ нэгые барижархия...

...Партизанска отрядай моришон Савелий Гаврилович Петренко залуу ойн үдхэн соо моридоо суглуулжа уяад, одоол нэгэ бага амархам хаяа гэжэ һанаба. Тэрэ түгсэг дээрэ һуугаад, тамхяа нособо. Ехэл атаархангяар налайн һуужа, утаа бааюулха зуураа, Савелий шэхээ һоноржуулан, ойн абяануудые шагнаархана. Удааншье болонгүй хүнэй уухилан гүйхэнь дуулдаба. Савелий винтовкоёо мүрһөө хуулаад, затворыень болгоомжотойгоор татаадхиба. Тэрэл зуура һууриһаа бодоно.

— Савелий Гаврилович!

Савелий аалиханаар эшэрбэ. Отрядай командирай адъютант Миша Харитонюк дүн сагаан шүдэнүүдээр аржыса энеэбхилэн дүтэлөөд, тамхиень аманһаань абажа, хэдэн дахин һоробо. Тиигээд нэгэ бага амияа дарамсаараа:

— Моридоо... моридоо түргөөр абаашая!—гэжэ эбдүүсэн дуугараад, моридыень хүтэлэлсэн, мэнэ һая ерэһэн зүг руугаа Савелиие дахуулан дугшаба.

— Юугээ итэрээ яаранаш, Мишутка? Дайнда ехээр яарахада муу. Илангаяа партизануудта...—гээд Савелиин гэмэрхэдэнь, Миша ябууд дундаа нүхэр руугаа хёлом гээд харюусаба:

— Ээх, Савелий Гаврилович! Яраагүйдэ аргагүй. Муу юумэн болоо. Командирай бүлын хоргодожо байһан айлые ямаршьеб бузар карательнуудта заажа үгөө. Каменкын полициин участок соо хаагаад байна гэжэ тагнуулшад тодоруулаа. Табяад зон хажуугаарнь хаалгатай. Үсэгэлдэр гауптштурмбанфюрер Шмидт баһал ерээ юм ха. Тэрэ бузарай ерэһэн газартал заабол муу муухай юумэн болодог. Мүнөө үдэшэлэн шанга харуул доро город абаашахань. Тиигэбэл дүүрэ. Миин орхижо болохо аал? Городһоо туһаламжа ерэжэ магад. Үрдихэ хэрэгтэй. Тэрэ табяад зон соонь манай нүхэдэй бүлынхид баһал бии юм ха. Үрдихэл хэрэгтэй. Үгы һаа... Аа!

— Ай, бурхан! Яһан бузар юм гэшэб?—гээд шадал туха соогоо Савелий ярана. Тэдэнэй хүрэжэ ерэхэдэнь, отрядай командир Гущин партизануудай урда дайшалхы зорилго табижа байба.

— Хорин табан полицайнууд. Хүнэй шуһа нилээд адхаруулһан бузар урбагшад. Энэмнай Каменкын участогайхид Шмидт хоёр взвод тухай солдадуудтай. Хэдэн бронетранспортёр. Долоон пулемёт бии хаш. Винтовко, автомадууд. Дайсанай хүсэн иимэ. Бидэнэр тосхоной хоёр хажууһаань орохобди. Гол хүсэнүүднай. Тагнуулшад город ошоһон харгы таһалха. Спиринэй взвод Тумановка ошоһон харгы харууһалха. Савелий Гаврилович, хоёр залуу партизаниие абаад, энэ ойн харгые һахигтылши. Ядахадаа, иишээ сүмэрэн зугадажа болохо. Тагнуулшадта, Спиринэй взводто бүхы моридоо үгэхэбди. Хоёр, хоёр пулемёт. Таанад шадаал һаа түргөөр эдэ харгынуудые «унагтылши». Добтолго улаан ракетээр... Хоёр улаан. Тэгшэ арбан найман сагта. Полицада манай хүн бии. Степан Архипов. Алдажа алагшабта. Бронетранспортёрнуудые усадхаха даабаритай. Сухарилта ногоон ракетээр. Подводонуудаа арбан найман час гуша минутада асархат. Матвей үбгэн ойлгосотой гү? Зай, урагшаа!

Гущинай шэг шарай хуушан хэбээрээ хэбэртэй. Зүгөөр хуурайгаар ялалзаһан нюдэнэйнь гүн соо нюугдаһан үбшэн харасадань торсолдоһон хүн бүхэниие хайрахадал гэнэ...

Зургаан сагта хоёр ногоон ракетэ тэнгэриин гүн руу зуралзан дэгдэжэ унтараад, удааншье болонгүй, Каменка тээһээ буугай абяан пишаганашаба. Тиигэһээр гранатануудай тэһэрхэнь элеэр дуулдадаг болобо. Залуу нүхэдөө дахуулһан Савелий һөөгүүд соо хоргодоод, Каменка тээһээ ерэһэн харгы руу анхаралтайгаар шэртэн һууба. Залуу нүхэдынь «Шмайсернуудаа» урдаа табинхай, хоорондоо аалиханаар хөөрэлдэнэ.

(Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха).

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ХҮН ЗОНОЙ ТАЛААР КОНФЕРЕНЦИ

МЕХИКО. Хүн зоной талаар бүхэдэлхэйн конференци эндэ нээгдэбэ. 150-һаа дээшэ оронoй, тэрэ тоодо Советскэ Союзай делегацинууд, мүн тэрэшэлэн элдэб эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Түби дэлхэйн хүн зонтой холбоотой бүлэг олон асуудалнуудые хуралдаанда хабаадагшад зүбшэн хэлсэхэ, мүн баһа арбан жэлэй саада тээ энэ талаар баталан абтаһан ябуулгануудай бүхэдэлхэйн түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдые хаража үзэхэ болоно.

Мексикын президент Мигель де Ла Мадрид конференци нээхэ зуураа, хүн түрэлтэнэй үмэнэхи асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тус конференци шухала удха шанартай байха гэжэ этигэжэ байһанаа элирхэйлбэ.

Газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал бэхижүүлхын, дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые зайсуулан сарахын, буу зэбсэг ехээр бүтээлгые болюулхын, уласхоорондын харилсаа холбоо үргэдхэхын, газар дэлхэй дээрэ экономическа ба социальна зүйтэй зүб байдал тогтоохын түлөө улам ехэ эршэтэйгээр тэмсэхые уласхоорондын хамталалгые тэрэ уриалба.

Гэхэтэй хамта хүгжэжэ байгаа оронууд тушаа империалис гүрэнүүдэй ябуулдаг политикые тэрэ эрид шууд шүүмжэлһэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй конференцидэ хабаадагшадта эльгээһэн амаршалгые совет делегациин толгойлогшын уншахада, ехэ анхаралтайгаар угтан абаһан байна.

Зохёон байгуулха, хүн зоной ажабайдалай эрхэ байдалые һайжаруулха, социально-экономическа хүгжэлтэ дэбжэлтэ хангаха зорилгонуудта конференциин хүдэлмэри туһа нэмэри болохо гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет этигэнэ гээд амаршалга дотор хэлэгдэнэ.

Мүнөөдэр хүн түрэлтэнэй урда социально-экономическа, демографическа, экологическа удхатай бүхэдэлхэйн шэнжэтэй асуудалнууд шангаар табигдана. Тэдэниие бодото дээрэнь шиидхэхын тула дэлхэй дээрэ оин байгаа бүхы материальна болон сэдьхэл бодолой нөөсэнүүдые хабаадуулха хэрэгтэй. Гэбэшье хархис хүсэнүүд энээндэ һаад түбэг татадаг, арадуудые ба бүхэли түбинүүдые гээгдэнги байдалда байлгаха, гүрэнүүдэй хоорондохи эбые таһалха, уласхоорондын шахардуу байдалые һүжэрөөхэ хараа шугам бэелүүлдэг байха юм.

Империалис зэрхэг түримхэй бүлэгөөрхидэй гэмээр буу зэбсэг ехээр бүтээлгэ дэлхэйн арадуудта хүндэ хүшэр дарамта болоно, гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа харилсаануудта һаад түбэг тохеолдуулна.

Иимэ эрхэ байдалда түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэн амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха, мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэниие даннай аюулһаа абарха гэжэ оролдоно. Арадуудай хоорондохи хани барисаае ба үгээ ойлголсолгые бэхижүүлхын, бүхы хүнүүдэй гол эрхые — ажабайха эрхые хүндэлхын тула гүрэнэй ба нийтын ажал ябуулагшадай, эрдэмтэдэй нэрэ хүндые хэрэглэхэ гээшэ тон шухала байна.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ТУҺАЛАМЖААР

ВЕНЭ. «Миил гоё үгэнүүд бэшэ, харин ёһотой туһаламжа» гэһэн гаршаг доро «Фолькштимме» газетэ түгэс шадабаритай кадрнуудые бэлдэлгэдэ хүгжэжэ байгаа оронуудта Советскэ Союзай үзүүлдэг туһаламжа тухай бэшэнэ.

Мүнөө үедэ Советскэ Союзай 60-аад городуудта университедүүдтэ, институдуудта, техническэ мэргэжэлэй училищинууд болон предприятинуудта энэ бэлэдхэл хэгдэнэ гээд газетэдэ онсолон заагдана. 149 оронһоо, тэрэ тоодо Азиин болон Африкын залуу гүрэнүүдһээ хэдэн арбаад мянган хүбүүд, басагад СССР-тэ һурадаг байна.

Шэнэ промышленна проектнүүдые бэелүүлгэ ба шэнэ фабрика, заводуудта хүдэлхэ кадрнуудые бэлдэлгэ Советскэ Союзай үзүүлдэг үнэн зүрхэнэй туһаламжын таһаршагүй хубинь болоно гэжэ газетэ үргэлжэлүүлнэ.

ХАРАА ШУГАМЫНЬ БАТА

НЬЮ-ЙОРК. Атомна двигательнүүд болон ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые ашаалһан корабльнуудые портнуудтаа ба өөрынгөө мэдэлэй уһанай дайдада оруулгые хорихо гэһэн Шэнэ Зеландиин зоримжо хүсэндөө байһан зандаа. Порт-Морсбидэ Шэнэ Зеландиин правительствын толгойлогшо Д. Лонги энээн тухай мэдүүлбэ. Хани харилсаата оронуудай регинальна конференцидэ тэрэ хабаадаһан байна. США-гай атомна корабльнуудые, Шэнэ Зеландиин уһан дайдада оруулхагүй гэһэн шиидхэбэриһээ арсахыень Вашингтоной баадхаашье һаань, үгэдэнь орохо дурагүй байһан тухайгаа Шэнэ Зеландиин премьер-министр өөрынгөө мэдүүлгээр үшөө дахин ойлгуулба.

Австралиин премьер-министр Р. Хоуктой уулзаһанай һүүлээр Д. Лонги энэ шиидхэбэри тухай соносхоһон байна. Таарамжагүй ябадал хэхэдээ болохош гэжэ Шэнэ Зеландиин хүтэлбэрилэгшые тэрэнь аргадахые туршаһан байгаа ха гэжэ агентство тэмдэглэнэ. Гэбэшье тэрэнэй правительствын шиидхэбэри болюулагдахагүй юм гэжэ Шэнэ Зеландиин правительствын толгойлогшо хэлэһэн байна.

ДАЙ ЖҮРӨӨДЭЛГЫЕ БУРУУШААНА

ЛОС-АНДЖЕЛЕС. Эндэ үнгэргэгдэхэ Олимпийскэ наадануудай нээлтые угтуулан США-гай демократическа олониитэ буруушаалгын жагсаал эмхидхэбэ. Рейганэй засаг захиргаанай дай жүрөөдэлгын хараа шугамые, бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб районуудта зэбсэгээр хамаарха политикыень буруушаан, хотын түбэй үйлсэнүүдээр хэдэн зуугаад хүнүүд жагсаалаар үнгэрбэ. «Түбэй Америкэдэ амгалан тайбан ба үнэн зүб байдалай түлөө» гэһэн нүлөө ехэтэй нэгэдэл тэрэниие эмхидхэһэн байгаа.

«Никарагуагай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралгые болюулха», «ЮАР-ай расис засагтай харилсаа холбоо болюулха», гэжэ бэшээтэй плакадуудые хүнүүд барижа ябаба.

ТОЛИ

ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ЗҮРХЭЕЭ ДАЙСАДТА БҮ ҮГЭГТЫ!..

САГ ЖЭЛЭЙ ошохо бүри хуушан шархашни яншаад, зарим үедэ үргэһөө хүрэжэ ядан хэбтэхэдээ, намтарайшни хуудаһан гэдэргээ ирагдажа, элдэб эсын юумэ толгой соош һанагдаад һалахагүй.

Бага наһан. Эдир наһан. Болбосорһон наһан. Үтэлэлгэ. Ай даа, Хүнэй наһанай болзорые эхэ-байгаалимнай даншье богонёор зохёожо анхан табяа гээшэ гү даа гэжэ заримдаа һанахаш. Хэрбээ үшөө ута наһанай үгтэһэн байбал...

Х. Намсараевай «Цыремпил» гэжэ повестиие залуудаа уншаа агша бэлэйб. Баян Бадма баруулжаа тонгойжо эхилһэн нарые үрхынгөө туяагаар тухайлаад, ехэ гажаржа, хэрбээ үдэрые ута гэгшээр Бурханай анхан зохёоһон байбал, ямар холуур ябажа, яаһан ехэ зөөри суглуулжа шадаха байһан тухайдаа бодомжолжо һууһаар бэшэгдэнхэй һэн. Теэд бидэ — совет хүнүүд хубиингаа баяжалга тухай бодомжолногүй, обществодо, түрэл Эхэ орондоо аша туһаяа асарха тухайдаа сэдьхэдэг гээшэ ха юмбибди!

...1922 ондо Эрхүүгэй областиин Оһын аймагай Эрхэдэй нютагта минии анхан түрэхэдэ, саг хүндэ байгаа һааб даа. «Аврорын» дохёогой соностожо, социалис революциин илаһаар оройдоо 5 жэл үнгэржэ байгаа. Зүгөөр хариин интервентнүүд, дотоодын дайсад хүсэеэ хамталан, залуухан Совет гүрэние «тэһэ нэрьехэ» гэжэ дай үүдхээд, улад зондо һүрөөтэ байдал тохёолдуулһан гэжэ бидэ түүхэһээ һайн мэдэнэбди. Анханайшье гээгдэнги байдалтай байһан хаанта Россиһаа уг залгамжалуулан абаһан ажахые үшөө дээрэһээнь һандаргаһан граждан дайнай үзүүлһэн шархые эдэгээхэ гэжэ хото, хүдөөгэй лартийна ячейкын гэшүүд, Совет засагай түлөөлэгшэд ами бэеэ гамнангүй тэмсэжэ байһаниинь эли.

Коммуна. Хамтын ажахынуудай мүндэлөөн. Шэнэ байдалай түлөө эршэтэй тэмсэл. Эдэ бүгэдэ минии үетэнэй сэдьхэл бодолой зүб мүрөөр хатуужан бүриддэхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ нүлөө үзүүлээ һэн ха гэжэ һанадагби. Юрэдөөл, эрдэм ном шудалха, Эхэ орондоо туһатай хүн боложо ургаха гэжэ шадалайнгаа хүрэхысэ шармайдаг һэн хабди. Боохоной педучилищи дүүргэжэ (хоёр жэлдэ очноор һураад, бэшыень заочноор дүүргэһэн байхаб), нютагтаа ажаллажа байтарни, дайн эхилээ даа.

1942 ондо сэрэгтэ мордожо, дүрбэн һара соо бэлэдхэлэй алба хээд, Ленинградска фронтдо тудаһан хүм. Долоодохи гвардейскэ дивизиин бүридэлдэ ябажа, дүшэн хоёр оной августһаа эхилээд, ноябрь гаратар дайлалдахадаа, дайн гээшэ юун гээшэб, дайсанай хара ямар бэ гэжэ һайн мэдэхэ, шунахай фашистнуудые бүхы сэдьхэл зүрхөөрөө үзэн ядаха болоо һэм. Ноябрь соо дайсанай хорото һомондо дайруулжа, 1943 оной март гаратар госпитальдо аргалуулһан хүм. Тиигэжэ дайлалдажа ябаһан сэрэгшэдэйнгээ зэргэһээ халижа, госпиталиин орон дээрэ хэбтэхэдээ: «Халаг даа, нэгэшье фрицые хороогоо һаа, Эхэ орондоо һураггүй ехэ туһа асарха һэн хаб даа. Эдихын дарамта, эндэ голиижо хэбтэхэш!» —гэжэ өөрыгөө хараадагаа мартадаггүйб. Алуулшаха байгаалби даа, талаан болоо, амиды гарасалдабаб гэжэ юундэшьеб һанадаггүй байгаалби. Али залуу ябахадаа, хүн ами наһаяа үнэтэйгөөр сэгнэдэггүй юм гү? Хай даа, совет патриотизмын үндэр мэдэрэлтэйгээр хүмүүжэһэнэймнай үрэ тэрэл байгаа бэшэ аал даа? Хэрбээ фронт дээрэ ябагшад барандаа өөрынгөө хара амиие хараад, арһаа хэдэрээд, яажа амиды гарахам ааб гэжэ ябаһан байгаа һаа, Агууехэ Илалта түйлагдахагүй, түрэл газар дээрэмнай дайсад мүнөө эзэрхэжэ байха һэн аалам? Харин совет арад тэдэниие тиигэжэ «баярлуулхагүй», доторойехэ хүсэтэй байһан байна бшуу!

Табан һара шахуу Челябинск хотын госпитальдо эмшэлүүлжэ, хүл дээрээ гарахадаа, дахин фронт мордожо, Курскын гал ехэ байлдаанда туладаа гээшэб.

1943 оной июлиин 5-да немецүүд добтолжо, дайнай ябасые өөрынгөө гарта абаха һэдэлгэ гаргаа һааб даа. Зүгөөр түрүүнээ ехэ бэлэдхэл хэһэн манай Совет Армиин замые алдуулжа дайсад заяандааш шадахагүй байгаа! Июлиин 12-то манайхинай суута ехэ добтолго эхилһэн түүхэтэй. Тэрэ добтолгын эхиндэ хабаадалсаһандаа, би мүнөө хүрэтэр омогорходогби.

Июлиин 22-то нүхэдтэеэ хамта дайсадай танкнуудые буудажа байтараа, хүндөөр хүлөө шархатажа, баһал хойшо гарагдаба.

Баруун-Казахстанай областиин Уральск хотодо госпитальдо дүшэн дүрбэн оной февраль хүрэтэр хэбтэжэ аргалуулаад, сэрэгэй албанда хэрэггүй болобош гүүлээд, гэртээ табигдажа ерэһэн хүн гээшэб.

Дүн хамтаарнь абажа хараа һаа, тиимэшье удаан саг соо дайлалдаагүй гээшэ аабзаб даа. Аза талаантай заримашуул дайнай түрүүшын үдэрһөө эхилээд, Берлинэй рейхстаг туласа ошоод, арадай дунда хэлсэдэгэй ёһоор, одоол «дайгаа даража, даагаяа һүүлдэжэ» бусаһан алдартай.

Гэбэшье бузар дайсадай дэбһэһэн газар нютагые, һандаргаһан хото, дэрээбэнгүүдые, уншэрһэн үхибүүдэй хайратайхан нюдые харааб, хэдэн олон нүхэдөө гээгээб.

Дайн гээшэ наадан бэшэ! Зүгөөр шуһаар жүрөөдэһэн шунахай рейганүүдэй гэнтэ гитлеровецүүдэй аашые дабтаал һаань, манайхин хатуу харюу үгэжэ шадаха гэжэ батаар этигэнэб.

Дайнай һүүлээр 2—3 жэл соо колхоздоо ажаллаад, Эрхүүгэй юридическэ һургуули дүүргэжэ, бүхы наһаараа прокуратурада хүдэлһэн байнаб. Захааминай, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Баргажанай районуудта ажаллагдаа. 1979 онһоо пенсидэб.

Иигэжэ өөрынгөө намтарай зүйлнүүдые бэшэхэдээ, бэеэ һайрхаха зорилго табяагүйб. Өөрынгөө үетэнэй жэшээ дээрэ мүнөөнэй эдиршүүлэй хүмүүжүүлгые зэргэшүүлжэ үзэхэ һанаан байгаа юм.

Зүб, минии үетэнэй хүмүүжэн ургаха үедэ революциин суурян замхаадүй байгаа гэжэ дээрэ халта дурдааб. Тиимэһээ минии үетэн Эхэ орондоо үнэн сэхээр, общественын хэрэгые өөрынхиеэ хэдэн шатаар дээрэ табижа шададагаар хүмүүжэһэн байгаа.

Иигэжэ хэлэхэдээ, би мүнөөнэй эдиршүүлые, залуушуулые толгой тоолон муудханагүйб. Зүгөөр хүн бүхэн үри бэеэ жэгдэ һайнаар хүмүүжүүлжэ шаданагүй гэхээ һананаб.

Би эндэ тодорхой жэшээшье харуулхаа һананагүйб. Юристээр ажаллажа ябахадаа, ажабайдалай һүүдэр талын баримтануудтай, онсолбол, үхибүүдээ муугаар хүмүүжүүлһэн жэшээнүүдтэй үдэр бүри ушардаг һэм.

— Мүнөө хамаг залуушуул хара багаһаа архи ууна. Муу муухайгаар ябана. Иимэ зон яагаад сэрэгшэд болоно, дайнай эхилээ һаа, маниие яагаад аршалха, хамгаалха гээшэб?!— гэжэ наһажаал нэгэ хүнэй гэмэрхые дуулаад, тэрээнтэй ана-мана арсалдаха дуран хүрөө һэн. Иигэжэ бүхы залуушуулай толгой дээрэ «угаадаһа адхажа» болохогүй! Совет Армида һайнаар алба хэдэг, ажал дээрээ үндэр жэшээ харуулдаг, БАМ-ай барилга дээрэ шалгардаг залуушуул манда хэды олон бэ!

Зүгөөр мүнөөдэрэймнай жаргалта байдалай час бүхэн минута бүхэн ахамад үетэнэй ехэ шуһанай сэнгээр, 20 миллион совет хүнүүдэй ами наһанай сэнгээр түйлагдаа гэжэ сэдьхэл соогоо һанажа ябагты, илбарайхан, ургажа ябаһан махабадаа, уураг тархияа архи тамхинай хорондо бү манаруулагты, оюун сэдьхэлээ ухаан бодолоо һорижо, ерээдүйн ехэ хэрэгүүдтэ бэеэ бэлдэгты гэжэ залуушуулда үшөө дахин һануулха дуран хүрөө юм. Ухаан бодолоо, залуушуул, һорёогүй һаа, һайхан сэдьхэлдэ абтаагүй һаа, дайсадта гараа һарбайһан болохобди гэжэ һанаха хэрэгтэй.

Зүрхэнүүд хадаа
Зүндөө ээлэгдээгүй
үндэрнүүд юм.
Өөһэдымнай ээлээгүй
һаа,
Өөһэдымнай анхараагүй
һаа,
Дайсад хаража байхагүй,
Даб гээд лэ ээлжэрхихэ!—

гэжэ суута совет поэт Василий Федоров бэшээ һэн шуу.

А. МАНТЫКОВ,
дайнай инвалид,
ажалай ветеран.

ЮРЫН ЛЭ ВЕСТ
ШЭНГИ АА

Халуун арсалдаанай зүйл болоһон вестерн гэжэ киножанр харагшадыемнай дахяад һонирхуулжа эхилбэ. Ушарынь гэхэдэ, кинопрокадай Буряадай республиканска конторо тиимэрхүү түхэлэй хэдэн фильм экранда гаргаба бшуу. Тархи эрьюулмэ һонин удхатай, ушаралта элдэб ябадалнууд тухай домоглоһон эдэ фильмүүд вестернэй бүхы ёһо гуримуудаар табигдаһан байха юм. Тэдэнэй нэгэн —«Актриса ба трансильванецууд» гэһэн румын фильм мүн. Түрүүшын кадрнуудһаа эхилжэ Зэрлиг Баруун зүгэй бодото оршон байдалда абтахадал гэнэбди: индейцүүд мэтээр хубсалһан дээрмэшэд (аяар хэдыдэхиеэ!) поезддо добтолно, салон доторнь аяга табаг бута һүрэнэ, наншалдаан болоно, сэбэрхэн дангинашье эндэ бии ааб даа... Түрүүшээр хаража байхада, юрын лэ вестерн шэнги. Теэд бодоод үзэхэдэ...

Гурбан трансильванец — аха дүү Троян, Йон, Ромулус гэгшэдэй ушаралта ябадалнуудые харуулһан бүлэгһөө гурбадахи сери харуулагдажал байна гээшэл. «Бурхан, алтан ба трансильванецууд», «Трансильванецууд Зэрлиг Баруун зүгтэ» гэһэн хоёр фильмые (найруулан табигшань Дан Пица) манай харагшад һайн мэдэхэ. Харин һүүлшын сериие бэрхэ режиссер Мирча Верою найруулжа табяа. Тиихэдэ бүхы гурбан фильмын сценариие Титус Попович бэшээ гээд тэмдэглэлтэй.

Хэрбээ урдахи фильмүүд соо хадата Румынидэ ажаһуудаг нэгэ бүлынхид Техасай багахан хотые бандидуудһаа сү...

лөөлдэг һаань,
дэ геройнууд
мэ ушартай
Ехэ аха Троян
атрай гүн сэб
Анебелл Ли
дурлашана. Т
гон хэрэгтэй
түлөө урижэр
гаһан тэрэ б
дээрээ дээрм
дагшадай нэгэ
рэнэйл дахуул
дидууд поезд
дэн миллион
үбэршэлөөд
бэеэ халхал
бшуу. Энэнь
мые» бага зэр
на. Юуб гэхэ
вестерндэ эхэ
лагдаашье һаа
дые наададагү
хэг зоригтой
тернүүдэй гол
лодог ха юм. Т
мэн мүүе ди
дүүрэдэг. «Ак
сильванецууд»
удхатай. Теэд
фильм мэдээ
ондоо бор
сэдьхэлыемнай
Сэдьхэлэй ул
нэй нангин
жэгнэгдэһэндэ
бидэндэ дүтэ
шэ гү? Эхэ га
хайгаа геройну
хые һонирхон
бибди. Дүты
мэтэ болон
саха дурагүй
Теэд трансиль
Джони, Роми
нэгэтэ уулза
ехэтэ найдаг

А.

УРАЛАН НАРИЖУУЛАГША

(ЁГТО ҮГҮҮЛЭЛ)

Барилга дээрэ хүдэлжэ ябахадаа, гарай ажал гээшые машинын хүсөөр 10—15 дахин бүтээстэйгээр хэхэ гэжэ ажал бүхэниие бодомжолон гэһээш, эдэ бүгэдые хүнүүдэй ондоогоор ойлгодогто уйдадагби. Мастерһаа эхилээд, управлениин начальник хүрэтэрөө намайе ойлгоогүй юм. Хэн байһанаа тэдээндэ харуулха гэжэ оролдооб, тэрэниием залхуу ябадал гэжэ бодоод, ажалһаамни сүлөөлхэ юм.

Ухаагаа хүдэлгэн ажаллаха гээшые тоодоггүй, харин хара хүдэлмэриие хоёр улаан гарай арбан хургаар, бүдүүн сарбуугай, нюрга һээрэй, хүлэй хүсөөр бүтээхэл гэжэ байха. Теэд тархи юунэй тулада байдаг юм, ноёдой тархи хүдэлөөд, миниихи хүдэлнэгүй гэжэ бү һанагты гэжэ занаадшье туршагдаа.

Урда сагай Египедтэхи хүн зоной үеһөө үе дамжуулан, фараондоо гансахан мавзолей, пирамида барина бэшэ, харин хорудохи зуун жэлэй хүн зониие, ажабайдалай хүгжэлтые хангаха түсэбтэй барилга хэнэ гээшэбди гэжэ нэгэ суглаан дээрэ хэлэһыемни хажуудам һууһан хүнүүд нэрьемэ альга ташалгаар угтаа һэн. Тиигэжэ нүхэдтөө дэмжүүлээд, үшөө саашань иигэжэ хэлэбэб:

— Теэд иимэ алхамаар барилгаяа хэжэ, ашаглалгада үгтэхэ болзорые хэдэн дахин хойшолуулжа, планёрко, суглаан дээрээ шоно, нохой шэнгеэр, бэе бэедээ оросолдоод лэ тарахадамнай, ажалнай урагшаа ябанагүй ха юм. Тобшохоноор хэлэбэл, барилгамнай ехэл муу ябана.— гээд үгэеэ дүүргэзб. Һүүлдэнь гэртээ ошожо ябахадаа, материал дуталдана, машина механизмууд эбдэрнэ, запчасть олдоногүй, хүнүүд ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандан хүдэлнэгүй гэжэ суглаан дээрэ хүнүүдэй хэлэһэн үгэнүүд шэхэндэм шэнхинэн байгаа.

Теэд намшуу зониие хэншье ойлгоногүй, шагнанагүй, оньһожоруулгын шэнэ хүдэлмэри хэгдэнэгүй ха юм.

Хуушан ажалһаам үлдэһэдэнь, гурбадахи барилгын управлени ерэбэб. Баригдажа байһан 220 айлай байха гэр соо ороходомни, хүнүүд шоргоолжондол нишэ тиишээ гүйлдэнэд. Булта сулөөгүй ажаллажа байба.

Гоё хубсаһатай, галстук зүүжэрхиихэй минии эдэ бүгэдые адаглан хаража байтар, Жаботинскиин шэнээн хүдэр томо бэетэй хүн хажуудамни ерэжэ:

— Та хэндэ хэрэгтэйбта?—гэжэ асууба.

— Би прорабые бэдэржэ ябанаб. Энэ объект дээрэ ажаллаха гэжэ отдел кадрһаа эльгээгдээд ерээб,—гэбэб.

— Фу! — гэжэ хүлһөө аршаад, ямар нэгэ томо ашаа хаяжархиһандал боложо:

— Би прораб гээшэб. Ямар мэргэжэлтэй хүмта? Шэрдэжэ шадаха гүт?—гэжэ һонирхобо.

— Юун ганса шэрдээшэп гэжэб даа. Юушье хэжэ шадахаб,— гээд, үнэмшэлгэ саарһануудаа һарбайбаб.

— Ехэл һайн гээшэ. Мүнөө үень шэрдэгшэд дуталдажа, ехэ зүдэржэ байнаб. Тиигээ һаа, намайе дахаад яба. Мүнөөдэрһөө эхилжэ, юу хэхыешни харуулһуу,— гээд, коридор соогуур дахуулаад ябаба.

Һүүлдэ мэдэхэдэмни, намайе страховой комиссиин гэшүүн ерээд байна гэжэ һанаад, прораб ехэл мэгдэшэһэн байгаа ха юм. Хүдэлмэришэдэйнь байдаг «бутажка» гээшые зосооһоонь шэрдэхэ даабаритай хүн аад, хүнэй үсөөн дээрэһээ тэрэнээшье шэрдэжэ үрдеэгүй, комиссиин гэшүүдтэ хараалгаха гэжэ бэеэ зэһээд ябаһан байгаа.

— Энэ лестничнэ клеткые мүнөөдэрһөө эхилжэ шэрдэгты. Складһаа шэрэ, будаг, кисть мэнэ гүйжэ ошоод абаад ерээрэй,— гээд, гарыемни барин, амжалта хүсөөд, ехэл баяртай саашаа ябашаба.

Бишье иигэжэ намда найдаһандань баярлаад, шэрэ шонхоёо түргэн бушуу асараад ерэбэб.

Ажаллажа байхадамни, ехэ талмай шэрдэгдэнэгүй, харин гар хүзүүн, үе мүсэ үбдэхэ шархирхаяа һанахадань, хайшан гэжэ түргэн болзор соо һайн шанартайгаар ажаллахаб гэһэн бодол түрөөд, бодолгото болон, тамхяа татан һуунаб.

Ажалай дүүрэхэ багта прораб хажуудамни ерэжэ:

— Зай, хэр хүдэлжэ байнаш?— гээд, нишэ тиишээ хэһэн ажалыемни харааашална. Теэд хэһэн ажалиин хүнэй нюдэндэ торсолдохоор бэшэ багахан һааб даа. Оньһон ажал тухай бодомжолһоор байтарни, саг ошоһон байба ха юм.

— Би хайшан гээл һаа, бүри түргэн энэ ажал хэхэб гэжэ бодомжолноб. Ямаршьеб, ажал бүхэндэ нэгэл оньһон арга гэжэ байдаг ха юм. Тэрэниинь лэ олобол, ажал гээшэ уһанай урдаһандал өөрөө хэгдэжэ байһандал болодог юм,— гэжэ прорабаа этигүүлхэ хүсэлэнтэй хэлэбэб.

— Тиигэбэл, үглөөдэр ерэхэдээ, мүнөө һүни зүүдэндээ үзөөд, тэрэ арга боломжоёо хэрэглэжэ, хоёр үдэрэйнгөө нормо хэхэ болобо гээшэт,— гээд саашалшаба.

Гурбадахи үдэртөө тэрэ бэдэрдэг оньһон аргаяа олохо дүтэлөөд байтарни, прораб хажуудамни ерээд:

— Тэрэ оньһоёо эрдэм шэнжэлэлгын институтда ошожо, бэдэрэ. Үглөөдэр ажалдаа гарахагүйдэтнай болохо,— гэжэ хэлээд, ехэл урмаа хухаранхай янзатай, бороодо ороһон жаахан шубуухай шэнги болоод, саашаа алхалан ябаа һэн.

Баһал эндэ намайе ойлгогоогүйл даа гэжэ гомдоод лэ, ондоо ажалда орохоёо ярашоо һэм...

* * *

Анхан намтай ажаллаһан нэгэ хүйхэр энэ ушарые һогтуугаар намда хөөрөө һэн. Өөрөө ажал хэхэ дурагүй аад, алибаа юумые шүүмжэлдэг, хуурмаг дурадхал оруулжа ябажа гүйсэгөөдэг заримашуулай нэгэн гү даа гэжэ һанаад, тэрэнэй хөөрөөс ёгто рассказ болгожо найруулһамни энэл даа.

Ким ВАНДАНОВ.

Үндэрөөрөө
Үүлэ хадхаһан,
Үргэнөөрөө
Үлгэн дэлхэй дээрэ
Үргэлжэ табхайһан

Баабай буурал —
Бархан уула
Барандаа суутай.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

МОСКВАДА ХЭБЛЭГДЭБЭ

Буряадай залуу драматург Баир Эрдынеевэй «Бугын дуунай үе» гэһэн зүжэгые гүрэнэй Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрайхид амжалта түгэсөөр табиһан байдаг. Хүдөө нютагай ажабайдалые зураглаһан, байгаали хамгаалгын шухала асуудалда зорюулагдаһан энэ зүжэг манай харагшадые ехэтэ һонирхуулһан ушартай.

Мүнөө Б. Эрдынеевэй пьесэ «Эндүүрэлгэ» («Осечка») гэһэн нэрэтэйгээр Москвада, ВААП-да хэблэгдэн гаргагдаба. Тэрэниие В. Белицкий, Э. Гонзальеза гэгшэд ород хэлэн дээрэ орщуулжа, РСФСР-эй театрнуудта табигдахаар заһабарилан найруулһан байха юм.

А. АНДРЕЕВ.

Ц. ДОНДОГОЙ

ЯБУУЛГА ҺАЙТАЙ ЯМААН

(Басни)

Яндала гэжэ нютагта
Ябуулгатайхан Тэхэ-Ямаан
Һууһан байһан
Һурагтай гэнэ.
Гарагай юрын зургаанда
Газаагаа Ямаан зогсобо ха.
Һубарин ерэһэн айлшадые
Һугадан нэгэ нэгээр
Гэртээ урижа оруулаад,
Гэдэһэ садатарнь хүндэлбэ,
Ама хэлэнэйнь ээдэлдэтэр,
Архи, тамхяар хүндэлбэ.
— Ямаан гээшэтнай,
мэдэгты,
Яахын аргагүй томо,
Урагшаа һанаатай, бэрхэ—
Үрдаа хараха түшэгнай!
Хэлээ ээдэлдүүлэн Буха
Хэлэбэ, шангаар зоходон.
— Тон зүб! Хрюу-хрюу!
Томоотой! Минии харюу!—
Шал һогтоһон Гахай
Шалшарантан хурхирба.
— Шаб гэмэхэн, үндэр
Шан олгохо Ямаанда!
Һаб-һаб! —гэжэ
Һаглагар Нохойн
шарбахалаар,
Хурхираан, мөөрэлдөөн
Худхаршаба,
Хундаганудай мүргэлдөөн
Наяршаба.
Айлшадай тараһан хойно
Ан-бун гэхэдээ:
— Һанаһан хэрэгни бүтэлэй,
Һамгамни, ойлгобо гүш?—
гэжэ
Тэхэ-Ямаан нүгөөдөө
Тэбэрибэ, сэдьхэлээ
хананга ар...
Тиимэл даа!..

ҮХИБҮҮД ХӨӨР

ҮНЕЭНЭЙ ХҮХЭН

НЭГЭДЭХИ класста боложо байһан түрэлхи хэлэнэй хэшээлдэ «Гэрэй амитадай арсалдаан» гэжэ онтохо уншаад, үнеэнэй һүнөөр хэгдэдэг сагаан эдеэн тухай хөөрэлдөөн болобо.

—Хэлэгты даа, үнеэн хэды хүхэтэй юм?—гэжэ багшань класстаа хандаба. «Би, би» гэлдэһэн абянууд парта бүхэнэй саанаһаа наяршаба.

—Заргаан хүхэтэй,—гэбэ Бага.

—Дүрбэн хүхэтэй,—гэбэ Баатар.

—Табан хүхэтэй,—гэбэ Долсон.

—Харюусагшадай дунда хоёр хүхэтэй», «гурбан хүхэтэй» гэгшэд байба.

Энээхэн ушарые үхибүүдтэ уншажа гү, али хөөрэжэ үгөөд, иигэжэ асуугаад туршагтылши нүхэд:

—Хэлэгтылши даа, тэдэнэй хэниинь зүбөөр харюусаһан байгааб? Үнеэн хэды хүхэтэй гэжэ һананат?

«ШУЛУУН ЗҮРХЭТЭЙ...»

НЭГЭ хэды хоноод табатай болохоо ябаһан Бата:

—Баабай, баабай, шулуун зүрхэтэй хүн байдаг юм гү?— гэжэ ехэл гайхангяар асууба.

—Хэн шамда тиигэжэ хэлээб?

—Үсэгэлдэр ахай шүлэг сээжэлдэхэдээ, «шулуун зүрхэтэй баатар» гэжэ байгаад, үбсүү руугаа шаагаа һэн,—гэбэ Бата.

НААДАН

АМАРАЛТЫН үдэр таһалга соо наадажа һууһан дүрбэтэй Дарима эхэдээ иигэжэ хандаба:

—Эжы, аа! Ши юундэ намһаа түрүүн түрөөбши даа? Тиигээгүй һаа, намтай үдэр бүри наадаха бэлэйш! Хоюулаа наадая гэхэдэм, «хашартай» гэжэ хэлэхэгүй байгааш.

—Теэд хэн
дэхэ, хубсаһа
ха байгааб?—
ба.

—Хүгшэн э
басаган бард
һэн.

«УНАҺАН
АБАН

НЭГЭТЭ үб
жын аба
хубсаһаяа тай

—Мүнөөдэр
хэйб. Ажал
һан малгайга
гөөр ажаллаа
дөөр амилан

Столой саан
Доржо хажуу
сээрээ:

—Баабай,
үдэр малгайг
шэхэншни хүл
гэжэ һанаага
нирхобо.

М...СГЭЙ

ХУХНИ соо
дүрбэтэй
харба:

—Эжы, эж
руу хулгана

Юумэ оёжо
голгойгоошье
бэ:

— Теэд тэ
яа гүш?

—Үгы, һүү
гэйгээ шэх
ниинь хашал

«МИНИ
ЯАХ

ТАҺАЛГА
жэ һүүһа
соо наадажа
хүбүүндээ:

—Алхаар
гаяа таһа со
гылэн хэлэбэ

—Минии х
Дарима хад
үгэнэл! — г
саба.

ДЭЭДЭ-ОНГОСТОЙДО...

Зунай зулгы һайхан сагта олонхи хүн зон курортнуудта, санаторинуудта болон аяншалгын баазануудта амардаг гээшэ. Улаан-Үдынхид город шадар оршодог амаралтын байшангуудта ошохо мүн лэ дуратай байдаг. Юуб гэхэдэ, хүн зоной амарха эрхэ байдал гүйсэд түхеэрэгдэнхэй байхаһаа гадна, тэндэ һонирхолтой элдэб янзын хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэдэг юм.

Амаралтын «Дээдэ-Онгостой» гэһэн байшанда библиотекарь Августа Ивановна Берёзинае амаржа байһан хүн бүхэн танидаг. Уран зохёолшодто, поэдүүдтэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүдые бэлдэжэ, амарагшадай анхаралда дурадхадаг заншалтай.

Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулжа, совет мэдээжэ поэт Эдуард Асадов тухай хөөрэлдөө тээмэндэ эмхидхээ бэлэй. Бэлигтэй бэрхэ поэдэй зохёохы намтартай суглаагшадые танилсуулаад, Эхэ орон, дайн, эб найрамдал болон хүн зоной харилсаан, оюун ухаан, мүн лэ шог зугаата шүлэгүүдыень уран һайханаар уншаа. Илангаяа «Хүбүүндээ» гэһэн шүлэгынь суглараагшадта һайшаагдаа.

Эхэнэрэй уянгата образууд инаг дуран, эхын жаргал болон бусад темэнүүдые удха түгэлдэрөөр найруулдаг поэтесса Юлия Друнинада һаяхан болоһон хөөрэлдөөн зорюулагдаа. Тэрэ үдэшэ Августа Ивановна Березинагай зүрхэнэй дулаан үльһатайгаар уншаһан шүлэгүүд суглараагшадай зүрхэ сэдьхэлыень хүлгүүлээ һэн.

Б. ДОРЖИЕВА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо: — ТАСС-ай материал. «Фермэ бүхэндэ—элбэг тэжээл» — материалнуудай суглуулбари. «Даабари дүүргэгдэбэ»—Н. Карловай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Һунгагшадай урда тоосоно» — В. Коноваловай статья. «Урагшаа дабшалга»— П. Байрачнын статья. Партийна организацинуудта «Хүдэлмэриеэ нарижуулан һайжаруулха»—П. Бурагай статья. «Ойлгоогүйнэ болоно»— М. Кибальнигай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Арадай мастернүүдай гараар» — С. Поповагай статья. «Жүрам сахигша» — В. Сахаровскийн статья. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Амаралтын үдэрэй «галхан» Солбон Ангабаевай шүлэг. Сүүдэй залһаа. «Хамтын байрада болоһон ушар» — А. Ивановой статья. Гэрэй эзэн эхэнэртэ. «Правда Бурятии» газетын мэдээсэлэй таһаг.

СЭНХИР ЭКРАН

ФИЗКУЛЬТУРНИГАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — «Үглөөнэй гимнастика. 9.45 — физкультурнигай үдэртэ. Баримтата телефильм. 10.30 — «Зунай зулгы сагай аялганууд», — хүгжэмтэ дамжуулга. 11.10 — «Спортлотогой» 32-дохи тираж. 11.20 — «ТАСС уполномочен заявить...» (10-дахи сери). 12.30 —«Аюулгүй зам». 13.00 — Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо. «Илагшад» гэжэ фронтын нүхэдэй клуб. 14.30 — Совет дуунай концерт. 14.45 — «Һонирхолтой хуби заяатай хүнүүд» гэһэн циклһээ. «Уг залгамжалагшад» гэһэн баримтата телефильм. 15.15 — «Гэр бүлэ ба һургуули» — тележурнал. 15.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 16.00 — Үхибүүдтэ— фильм. «Домино». 17.00 — **Мүнөөдэр — Физкультурнигай үдэр. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшэ М. В. Грамов үгэ хэлэхэ.** 17.15 — «Лицензия на насилие» — баримтата фильм. США-гай неофашис болон ку-клукс-клан эмхинүүдэй гэмтэ ябуулганууд тухай. 17.35 — «Юрэ бусын юумэн». 19.10 — «Трое из Простоквашино», «Каникулы в Простоквашино» — мультфильмнүүд. 19.50 — «Тот самый Мюнхгаузен» — уран һайханай телефильм (1, 2 серинүүд). 22.00—«Время». 22.35— Физкультурнигай үдэртэ. Союзуудай байшангай Колонно залһаа концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Үглөөнэй гимнастика». 9.15 — «Элүүр энхэ байха гээ һаа» — физкультурнигай зүбшөөлнүүд. 9.35 — Мелитополиин пионернүүд болон һурагшадай ордоной ансамблиин концерт. 10.05 —Мультфильмнүүд. 10.25—Городууд тухай баримтата фильмүүд. 11.25 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 11.35 — Ритмическэ гимнастика. 12.05 — «Аяншалагшадай клуб». 13.05 — Евгений Светлановай ажабайдалһаа нэгэ намар» — фильм-концерт. 14.10 — Москвагай М. Горькиин нэрэмжэтэ СССР-эй уран һайханай академическэ театрай «Три сестры» гэһэн фильм-зүжэг. 17.35 — Искусствын мастернуудай, хүгжэмтэ коллективүүдэй концерт. 18.55 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа.

Улаан-Үдэ. 19.40 — «Минии пионерскэ зун». 20.20 — «Хүүгэдэй саадта бэлдэнэбди» — киноочерк. 20.30 — «Хүгжэмтэ уулзалганууд». Оперо болон баледэй театрай гастрольнууд тухай.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Ма-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23 редактор — 2-50-98, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52 секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58 культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95. отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Гос... ственного комитета Бурятской АССР ... делам издательств, полиграфии и ... ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина ... Н-01526. Заказ № 184. Индекс ...